

DECIZIA Nr.685
din 7 noiembrie 2018

**asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre
Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de
altă parte**

Publicată în Monitorul Oficial nr.1.021 din 29.11.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află examinarea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, determinat de refuzul explicit al acestei din urmă autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament, și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare, cerere formulată de prim-ministrul Guvernului.

2. Cererea fost formulată în temeiul art.146 lit.e) din Constituție și al art.11 alin.(1) lit.A.e) și art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.8.217 din 2 octombrie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.1.417E/2018.

3. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(1) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară deschise lucrările ședinței de judecată.

4. La apelul nominal se prezintă secretarul general al Guvernului, domnul Toni Greblă, în reprezentarea Guvernului României, cu împuternicirea de reprezentare depusă la dosarul cauzei, doamna Lulia-Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, și domnul consilier Cristian Ionescu, în reprezentarea președintelui Senatului, cu împuternicirea de reprezentare depusă la dosarul cauzei. Se constată lipsa președintelui Camerei Deputaților. Procedura de încunoștințare cu privire la termenul de judecată fixat a fost legal îndeplinită.

5. Magistratul-asistent-șef referă asupra faptului că autoritățile aflate în conflict au comunicat punctele lor de vedere cu privire la conținutul conflictului și la căile de soluționare a acestuia. De asemenea referă asupra faptului că, la dosarul cauzei, domnul Adrian Toni Neacșu, avocat în cadrul Baroului București, Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu sediul în București, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Romanian Community Coalition din Statele Unite ale Americii au depus, în calitate de *amicus curiae*, memorii cu privire la prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională. De asemenea referă asupra faptului că Societatea Jurindex Media — S.R.L. din București a depus o cerere de retragere de la dezbateri a doamnei judecător Livia Doina Stanciu.

6. Curtea respinge cererea de retragere de la dezbateri a doamnei judecător Livia Doina Stanciu, ca inadmisibilă, având în vedere art.55 din Legea nr.47/1992, potrivit căruia în procedura jurisdicțională care se desfășoară în fața Curții Constituționale nu sunt aplicabile prevederile Codului de procedură civilă referitoare la recuzarea judecătorilor.

7. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(2) din Codul de procedură civilă, coroborate cu ale art.14 din Legea nr.47/1992, acordă cuvântul reprezentantului prim-ministrului.

8. Secretarul general al Guvernului, domnul Toni Greblă, precizează faptul că cererea formulată de prim-

ministrul Guvernului vizează soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, care a fost generat de refuzul explicit al acestei din urmă autorități de a aplica legea adoptată de Parlament și prin arogarea atribuțiilor care intră în competența unei alte puteri. Curtea este chemată să decidă cu privire la existența acestui conflict juridic de natură constituțională și să stabilească regulile ce trebuie urmate pentru ca efectele acestui conflict să fie înlăturate.

9. Cu privire la circumstanțele cauzei se arată că acest conflict juridic de natură constituțională a luat naștere începând cu anul 2014, când a intrat în vigoare Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale. Potrivit acestei legi, cele două completuri de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție se constituie prin tragere la sorți, fără să existe vreo altă precizare. Ulterior, prin intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, normele de organizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost reluate aproape identic, în sensul că cele două completuri de 5 judecători se constituie prin tragere la sorți efectuată de președintele instanței sau de către unul dintre vicepreședinți.

10. Însă, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin Hotărârea nr.89/2018, a refuzat, în mod explicit, să pună în aplicare cele două legi anterior menționate, în sensul că a prelungit, până la 1 ianuarie 2019, funcționarea celor două completuri de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce înseamnă că unul dintre membrii fiecărui complet continuă să facă parte din acestea fără să fi fost desemnat prin tragere la sorți. Acest fapt reprezintă, în sine, o nerespectare a dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară atât în forma anterioară modificării aduse prin Legea nr.207/2018, cât și ulterior intrării în vigoare a acesteia.

11. În continuare, sub aspectul admisibilității cererii, arată că prim-ministrul Guvernului poate avea calitatea de autor al cererii privind soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, chiar dacă nu este parte a acestuia. Pe fondul cauzei arată că, după data intrării în vigoare a Legii nr. 255/2013, respectiv 1 februarie 2014, s-a prevăzut în mod expres că membrii completurilor de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt desemnați prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție. S-a prevăzut, de asemenea, că președintele sau vicepreședintele prezidează completul de 5 judecători numai atunci când acesta face parte din completuri, ca urmare a procedurii aleatorii de desemnare a membrilor acestora.

12. Legea nr.207/2018 nu aduce elemente de noutate și prevede că toți membrii completurilor de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt desemnați prin tragere la sorți, fără ca legiuitorul să mai facă vreo altă distincție. Totodată, este preluată și dispoziția legală, potrivit căreia președintele și vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție conduc aceste completuri numai în situația în care aceștia fac parte din completul desemnat prin tragere la sorți.

13. Refuzul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a aplica prevederile legii și stabilirea, cu depășirea competențelor constituționale, de norme tranzitorii pentru desemnarea membrilor completurilor de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, este o practică care a început la 1 februarie 2014 și continuă și după intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018. Acest refuz este unul explicit, având în vedere faptul că a fost adoptată o hotărâre prin care Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit, contrar și prin adăugare la legea în vigoare, că președintele, vicepreședintele și șeful de secție sunt desemnați de drept în fiecare dintre completurile de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. Așadar, hotărârea adoptată de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit că dispozițiile legale criticate se aplică începând cu data de 1 ianuarie 2019. Or, având în vedere că legea este de strictă interpretare și nicio autoritate a statului, în afara de Parlament, nu poate să adauge la lege sau să refuze aplicarea acesteia, în prezent, compunerea completurilor de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție este făcută în afara legii. Prin urmare, procedând în acest fel, Înalta Curte de Casație și Justiție a înfrânt prevederile constituționale referitoare la obligativitatea respectării legilor, iar pe de altă parte a adus atingere dispozițiilor constituționale privind dreptul la un proces echitabil în componenta sa referitoare la imparțialitatea obiectivă a instanței. Astfel, este evident că ne aflăm în prezența unei încălcări a legii care continuă din anul 2014 și până în prezent, prin tragerea la sorți numai a patru din cei cinci judecători ai completurilor în discuție.

14. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin amânarea fără temei legal a intrării în vigoare a unei legi organice, până la o dată stabilită aleatoriu, a încălcat și dispozițiile art.126 alin.(4) din Constituție, potrivit căreia compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică și nicidecum prin hotărâre a colegiului de conducere al acesteia.

15. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, situația în care o autoritate își arogă puteri, atribuții sau

competențe, care potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, conduce la apariția conflictului juridic de natură constituțională.

16. Referitor la imparțialitatea prevăzută de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale se arată că aceasta se determină potrivit unui demers subiectiv și a unui obiectiv. Având în vedere că imparțialitatea obiectivă a instanței se determină și prin raportare la modul de compunere al acesteia, modul de desemnare de drept al unuia dintre membrii completului de 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție este suficient pentru a ridica unele temeri legitime și obiectiv justificate ale justițiabililor.

17. În concluzie, solicită Curții să se pronunțe cu privire la existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, conflict generat prin refuzul acesteia din urmă de a aplica dispozițiile Legii nr.304/2004, precum și cu privire la modul în care efectele acestui conflict juridic de natură constituțională pot fi îndreptate.

18. Având cuvântul, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție arată că, prin soluționarea cererii privind existența prezentului conflict juridic de natură constituțională, Curtea Constituțională trebuie să stabilească dacă Înalta Curte de Casație și Justiție a aplicat corect legea, în spiritul și litera ei.

19. Arată că, înainte de a analiza elementele constitutive ale unui conflict juridic de natură constituțională, care trebuie întrunite în mod cumulativ, va face o scurtă prezentare a completului de cinci judecători, precum și a atributelor și prerogativelor colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

20. Astfel, completurile de cinci judecători nu sunt completuri obișnuite de judecată, nu funcționează în cadrul secțiilor, ci funcționează ca o instanță de control judiciar, sens în care invocă Decizia Curții Constituționale nr.321 din 9 mai 2017. De asemenea arată că oricare dintre judecătorii secției are vocația de a fi mandatat pentru o perioadă de un an să exercite atribuțiile de control judiciar, perioadă în care nu sunt scutiți de activitățile de judecată din cadrul secțiilor sau de cele care vizează unificarea practicii judiciare. Acesta este motivul pentru care legiuitorul a reglementat o perioadă determinată de funcționare a acestor completuri, de un an, și a stabilit prin art. 32 din Legea nr.304/2004, atât în forma inițială, cât și ulterior, că, la începutul fiecărui an, colegiul de conducere aprobă numărul și compunerea completurilor de cinci judecători.

21. În ceea ce privește Colegiul de conducere se arată că acesta este un organism administrativ, colegial, fără personalitate juridică, ale cărui atribuții sunt stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al Înaltei Curți de Casație și Justiție și constau în luarea tuturor măsurilor administrative, astfel încât activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție să fie eficientă și funcțională.

22. În continuare, referitor la definirea conflictului juridic de natură constituțională, menționează Decizia nr.108 din 5 martie 2014, prin care s-a statuat că, pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, este necesar să existe o situație juridică conflictuală, care să își aibă izvorul în Constituție și care să producă blocaje instituționale. Prin decizia menționată s-a mai reținut faptul că nu este suficient ca pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională să existe doar unul dintre aceste elemente, ci ele trebuie întrunite în mod cumulativ.

23. Or, în cauza de față, arată că nu este îndeplinită prima condiție, cea a existenței unei situații juridice conflictuale care presupune poziții divergente a două autorități, întrucât colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu a făcut altceva decât să se conformeze dispozițiilor legale, respectând termenul pe care legiuitorul l-a prevăzut în cuprinsul acestora. Așadar, potrivit art.61 din Constituție, Parlamentul a legiferat, iar în momentul în care procesul de legiferare s-a încheiat, prin publicarea legii în Monitorul Oficial al României, a intervenit un alt actor, respectiv instanțele de judecată și Înalta Curte de Casație și Justiție, care au atribuții de aplicare și interpretare a legii. Prin urmare, fiecare autoritate și-a respectat atribuțiile, respectiv Parlamentul și-a respectat rolul constituțional, iar Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și-a respectat rolul prevăzut de regulamentul de organizare și funcționare al Înaltei Curți de Casație și Justiție și de lege.

24. Mai departe, învederează faptul că Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu are atribuții stabilite prin Constituție, astfel încât nici cea de-a doua condiție nu este întrunită în cauza de față, și anume conflictul juridic de natură constituțională să își aibă izvorul în Constituție. În acest sens arată că potrivit art.126 alin.(1) și (3) din Legea fundamentală, justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite prin lege, iar Înalta Curte de Casație și Justiție are rolul de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe teritoriul întregii țări. Având în vedere faptul că Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu este instanță de judecată și nici mecanism de unificare a practicii judiciare, acesta nu a putut să exercite vreun rol constituțional prevăzut de art.126 din Constituție. Fiind doar o structură administrativă, care trebuie să ia măsurile necesare în vederea bunei funcționări a Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu se poate vorbi despre atribuții ce își au izvorul în

Constituție.

25. În continuare se arată că se impută Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție amânarea, prin Decizia nr.89/2018, a intrării în vigoare a Legii nr.207/2018, însă acesta nu a făcut altceva decât să aplice dispoziția art.32 alin.(1) din Legea nr.207/2018, atât în litera, cât și în spiritul acesteia. Astfel, se subliniază faptul că dispoziția legală în discuție a ridicat, în timp, numeroase probleme de interpretare, ceea ce a determinat Înalta Curte de Casație și Justiție să propună Ministerului Justiției modificarea acesteia și să o pună de acord și cu cea a art.33 din lege, lucru care s-a și întâmplat, prin amendamentele depuse în derularea procesului legislativ. Așadar, în dezbaterile care au avut loc în Comisia specială comună, Ministerul Justiției a propus amendamentul care a și fost votat, în susținerea acestuia arătând că „în art.32 alin.(1) se prevede modul în care se desemnează completurile de judecată care își păstrează valabilitatea compunerii lor pe o perioadă de un an, astfel încât să știe toată lumea încă de la începutul anului cine face parte din aceste completuri”. Prin urmare, voința legiuitorului a fost aceea ca tragerea la sorți să se facă la începutul fiecărui an și nu aceea ca pentru anul 2018 tragerea la sorți să se facă la mijlocul anului. În susținerea acestor argumente depune la dosarul cauzei înregistrarea ședinței Comisiei speciale comune pe suport electronic [DVD].

26. În continuare se arată că, potrivit Legii nr.24/2000, în situația în care prin noua reglementare sunt afectate raporturi juridice în derulare, situația acestora trebuie reglementată prin dispoziții tranzitorii, dispoziții care nu se regăsesc, însă, în cuprinsul Legii nr.207/2018, care prevede doar obligația tragerii la sorți a membrilor completurilor de cinci judecători, la începutul fiecărui an. Așadar, legiuitorul a apreciat că nu se impune o normă tranzitorie, întrucât art.32 din lege are el însuși valoarea unei norme tranzitorii, care permite finalizarea raportului juridic până la sfârșitul anului.

27. Se mai susține faptul că art.32 din Legea nr.304/2004 este o reglementare ambiguă și neclară, având în vedere, pe de o parte, evoluția legislativă a acestuia, iar, pe de altă parte, diferitele interpretări pe care le poate avea, în funcție de modul de lecturare.

28. Referitor la cel de-al treilea element constitutiv al unui conflict juridic de natură constituțională arată că, în prezenta cauză, niciuna dintre părți nu a arătat în ce constă blocajul instituțional. Cu privire la această noțiune invocă Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, paragraful 121, prin care Curtea a reținut că, datorită temerii/angoasei, Guvernul a fost în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile constituționale, cauză ce nu se remarcă în prezenta cauză, în privința Parlamentului. Mai invocă Decizia nr.61 din 7 februarie 2017, prin care Curtea a statuat un principiu general valabil referitor la interpretarea legii, respectiv că interpretarea autentică este o acțiune unică și are drept finalitate precizarea voinței legiuitorului de la momentul adoptării normei.

29. Dacă ar fi existat un blocaj instituțional, Guvernul, astfel cum a procedat anterior, putea interveni pe calea unei ordonanțe de urgență, dispunând în termeni neechivoci că pentru anul 2018 nu se respectă principiul anualității. În realitate nu se poate constata un blocaj instituțional care, ipotetic, ar fi existat doar în lipsa dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004.

30. În fine, arată că timp de patru ani nimeni nu a invocat în propria cauză sau în altă cauză nelegala compunere a completului de cinci judecători. Mai mult, în anul 2016, s-a anunțat în ședința publică că tragerea la sorți privește doar membri judecători, nu și persoanele care vor conduce aceste completuri, întrucât Consiliul Superior al Magistraturii nu desemnase, la acea dată, vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție, informație care a fost preluată de media.

31. În continuare se arată faptul că, în prezenta cauză, Curtea Constituțională este chemată să efectueze un control de legalitate al hotărârilor administrative ale Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce nu intră în sfera atribuțiilor instanței constituționale. Mai mult, se apreciază că aceasta este chemată să efectueze chiar un control de legalitate al hotărârilor judecătorești pronunțate începând cu anul 2014 și până în prezent.

32. În concluzie, se arată că nu există un conflict juridic de natură constituțională, întrucât nu sunt întrunite cumulativ cele trei elemente constitutive ale acestuia, fiecare dintre cele două autorități exercitându-și rolul prevăzut de Constituție și de lege.

33. Având cuvântul, reprezentantul Senatului susține că există în mod cert un conflict juridic de natură constituțională, astfel cum acesta a fost definit prin jurisprudența Curții Constituționale. Cât privește blocajul instituțional se arată că, prin deciziile sale, Curtea leagă această noțiune de conflictul de competență, însă în prezenta cauză nu este vorba de un astfel de conflict, ci de arogarea unor competențe legislative de către o structură a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în detrimentul rolului constituțional al Parlamentului.

34. Mai arată că prezenta sesizare îndeplinește condițiile de admisibilitate, iar pe fondul cererii precizează că art.32 din Legea nr.304/2004 a fost modificat de trei ori prin voința legiuitorului. Prin ultima intervenție legislativă a fost prevăzută desemnarea completului de cinci judecători prin tragere la sorți la

Începutul anului, iar esența acestei proceduri este stabilirea unei stricte egalități între toți membrii organismului astfel desemnat. Însă, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin hotărârea dată, a stabilit că o nouă tragere la sorți va avea loc la începutul anului, ceea ce nu este în conformitate cu litera și spiritul legii. Or, litera legii se referă la tragerea la sorți, în succesiunea de aplicare a legii, iar voința legiuitorului este ca noua reglementare juridică să intre în vigoare potrivit Constituției.

35. Mai apreciază că este încălcat și principiul cooperării loiale între autoritățile publice, prin nerespectarea voinței legislative a Parlamentului și prin ignorarea Deciziei nr.68 din 22 februarie 2018. Așadar, nu conflictul în sine este important, ci urmările acestuia, faptul că patru ani aceste formațiuni au judecat în timp ce au fost desemnate printr-o procedură viciată.

36. Totodată, susține că sunt încălcate și dispozițiile constituționale ale art.1 alin.(5), care consacră obligativitatea respectării legilor, art.1 alin.(3), potrivit căroră România este un stat de drept, și ale art.126 alin.(1), potrivit căroră instanțele de judecată se stabilesc potrivit legii.

37. Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art.394 alin.(1) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară dezbaterile închise.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

38. Cu Adresa nr.5/5.470/2.10.2018, **prim-ministrul Guvernului a sesizat Curtea Constituțională cu cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, determinat de refuzul explicit al acestei din urmă autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare.**

39. **Prin cererea formulată** se solicită Curții Constituționale constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, conflict generat de refuzul acesteia din urmă de a aplica întocmai dispozițiile din Legea nr.304/2004 referitoare la compunerea completurilor de 5 judecători, precum și soluționarea conflictului juridic de natură constituțională, prin indicarea conduitei în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze, respectiv exercitarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a atribuțiilor sale, prin aplicarea de îndată și întocmai a Legii nr.207/2018, dar și corectarea efectelor generate de această conduită, de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013 și până în prezent, ținând seama de riscul condamnării României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru nerespectarea art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale în cauzele soluționate cu încălcarea jurisprudenței constante a acestei Curți (în cauzele soluționate de Înalta Curte de Casație și Justiție în completuri de 5 judecători, ce au fost compuse nu potrivit legii, ci potrivit hotărârilor Colegiului de conducere al acestei instanțe).

40. Se susține că Legea nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, ale cărei prevederi sunt aplicabile tuturor instanțelor judecătorești, stabilește inclusiv modificări ale completurilor de judecată la diferite grade de jurisdicție și în diferite materii. În lipsa unei precizări cuprinse în lege privind intrarea în vigoare la o dată ulterioară, actul normativ a intrat în vigoare la data de 23 iulie 2018, respectiv la 3 zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României.

41. Ținând cont de noile dispoziții, în data de 3 septembrie 2018, prin Hotărârea nr.88/2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât în unanimitate să aplice prevederile introduse prin Legea nr.207/2018 privind judecarea contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel în completuri de 2 judecători, așa cum prevede noua formă a art. 31 alin.(1) lit.b) din Legea nr.304/2004.

42. În schimb, cu referire la activitatea completurilor de 5 judecători, prin Hotărârea nr.89/2018 din 4 septembrie 2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât că:

„d. Analizând dispozițiile art.32 Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, modificând și completând prin Legea nr. 207/2018, cu referire la activitatea Completelor de 5 Judecători, cu majoritate, constată că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite «la începutul fiecărui an» și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019.

Cu opinia separată a doamnei judecător Simona Neniță în sensul că dispozițiile legii noi sunt norme de organizare ce vizează compunerea completelor și, în absența unei norme tranzitorii, sunt de imediată aplicare”.

43. Se apreciază că Hotărârea nr.89/2018 are valoarea unui refuz explicit al Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a se conforma prevederilor art.32 din Legea nr.304/2004 privind

compunerea completurilor de 5 judecători și a prelungi, fără temeii, funcționarea acestora în modalitatea anterioară. Mai grav este și faptul că este prelungită funcționarea completurilor de 5 judecători într-o modalitate care în sine contravine prevederilor art.32 din Legea nr.304/2004, inclusiv în forma anterioară Legii nr.207/2018, respectiv de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, **fapt confirmat și prin dezlegarea dată de Curtea Constituțională prin Decizia nr.68 din 22 februarie 2018**, punând instanța supremă în situația în care componența completurilor de 5 judecători a fost și continuă să fie stabilită în afara regulilor edictate de legiuitor și cu nerespectarea normelor constituționale.

44. Se consideră că neaplicarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în privința compunerii completurilor de 5 judecători, a legii, astfel cum a fost adoptată de Parlament, în înțelesul confirmat și de către Curtea Constituțională, împreună cu refuzul explicit de a modifica configurația completurilor în acord cu prevederile legale, reprezintă o depășire de către instanța supremă a atribuțiilor sale constituționale, prin arogarea unor atribuții care revin Parlamentului, situație care este de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională, ce poate fi dezlegat numai de către Curtea Constituțională.

45. Cu privire la admisibilitatea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională sunt invocate deciziile Curții Constituționale nr.53 din 28 ianuarie 2005, nr. 97 din 7 februarie 2008 și nr.901 din 17 iunie 2009, susținându-se că, de principiu, conflictele juridice de natură constituțională au fost generate atât de acte juridice sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, de omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care ar intra în obligațiile lor, cât și de modul diferit de interpretare a dispozițiilor Constituției sau de neluarea în seamă a actelor altor autorități publice. Raportat la cauza de față se menționează că sunt îndeplinite condițiile pentru existența unui conflict juridic de natură constituțională, întrucât există o situație conflictuală născută între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, generată de depășirea competențelor constituționale de către Înalta Curte de Casație și Justiție; litigiul are un caracter juridic constituțional, în legătură cu întinderea și valorizarea competențelor autorităților publice antereferite, iar situația juridică are natură constituțională, vizând exercitarea competențelor consacrate constituțional ale celor două autorități.

46. Acest conflict a devenit evident odată cu adoptarea Legii nr.207/2018, dar el continuă o conduită de refuz al aplicării legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție încă de la data intrării în vigoare a Legii nr.255/2013 (întrucât completurile de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție nu au respectat și nu respectă în continuare compunerea prevăzută de lege) și determină un blocaj instituțional, câtă vreme sunt lipsite de efect dispozițiile legale obligatorii emise de Parlament, în calitate de „unică autoritate legiuitoare a țării”.

47. Pe fondul cauzei se apreciază că, în toate cele trei variante redacționale ale art.32 din Legea nr.304/2004, rezultate ca urmare a adoptării Legii nr.202/2010, Legii nr.255/2013 și Legii nr.207/2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție are atribuția de a aproba compunerea completurilor de 5 judecători. Dacă în forma art.32 din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.202/2010, membrii completurilor de 5 judecători erau desemnați de către președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, odată cu modificările operate asupra acestui text legal prin Legea nr.255/2013, s-a prevăzut expres că desemnarea judecătorilor pentru participarea în aceste completuri se face prin tragere la sorți în ședință publică, această soluție legislativă fiind menținută și în urma adoptării Legii nr.207/2018. Prin urmare, această ultimă lege nu aduce o schimbare esențială în modalitatea de desemnare a judecătorilor care fac parte din completurile de 5 judecători.

48. Se menționează că, din redactarea alin.(5) al art.32, în forma în vigoare în perioada 1 februarie 2014 — 22 iulie 2018, rezultă că președintele ori vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție asigurau conducerea completului de 5 judecători doar atunci când aceștia făceau parte din complet, potrivit procedurii de desemnare reglementate de alin.(4), respectiv prin tragere la sorți, în ședință publică. De aceea a fost prevăzută ipoteza în care niciunul dintre judecătorii care au funcții de conducere nu este desemnat în complet, situație în care completul va fi prezidat de către decanul de vârstă. Se indică faptul că aceasta este și interpretarea pe care Curtea Constituțională a dat-o art. 32 alin.(5) din Legea nr.304/2004, prin Decizia nr.68 din 22 februarie 2018. Această manieră de desemnare a membrilor completului de 5 judecători este prevăzută de art.32 alin.(5), astfel cum a fost modificat prin Legea nr.207/2018, care prevede expres că acesta este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție, atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alin.(4), și anume prin tragere la sorți în ședință publică. Această concluzie este întărită de soluția cuprinsă în art.32 alin.(6) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.207/2018, care prevede că în cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători,

completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora.

49. În practică, însă, Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit, din februarie 2014, un alt sens al alin.(5) al art.32 din Legea nr.304/2004, reținând că persoanele enumerate acolo să fie considerate *ca făcând parte de drept* din compunerea completurilor de 5 judecători. În baza acestei interpretări a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu februarie 2014 (interpretare dată cu vădita încălcare a legii), odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, în completurile de 5 judecători, *desemnarea prin „tragere la sorți, în ședință publică” a avut loc doar pentru 4 membri titulari*, cel de-al cincilea membru fiind considerat de „*de drept*” președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, vicepreședinții sau șefii de secție.

50. Prin Hotărârea nr.3/2014 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost modificat Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv în ceea ce privește atribuțiile președintelui și vicepreședintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, stabilindu-se că președintele, iar, în lipsa sa vicepreședintele, prezidează completul de 5 judecători. Totodată, art.28 alin.(1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție a prevăzut că aceste Completuri de 5 judecători sunt prezidate, după caz, de președintele, vicepreședinții, președintele Secției penale sau decanul de vârstă, iar art.29 alin.(1) că, în scopul stabilirii completurilor de 5 judecători în materie penală, președintele sau, în lipsa acestuia, unul dintre vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție desemnează anual, prin tragere la sorți, în ședință publică, câte 4 sau, după caz, câte 5 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru fiecare complet, situația fiind identică și în alte materii decât cea penală. Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a decis, însă, să desemneze în componența completurilor, din oficiu, atât pe președinte, cât și pe vicepreședinți, în unele cazuri și pe șefii de secții, refuzând astfel aplicarea Legii nr.255/2013 în litera și spiritul ei. Prin urmare, s-a ajuns la situația în care, de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, completurile de 5 judecători să fie compuse dintr-un membru de drept și patru membri desemnați prin tragere la sorți, contrar art.32 din Legea nr.304/2004.

51. Se menționează că, prin Hotărârile Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.61/2017 și nr.68/2017, s-a stabilit, de asemenea, că în compunerea completurilor de 5 judecători există câte un membru de drept, iar ceilalți sunt aleși prin tragere la sorți. Nici în urma publicării Deciziei Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu și-a modificat practica, în condițiile în care aceasta este general obligatorie, inclusiv în ceea ce privește considerentele sale, sensul constituțional al articolului de lege analizat fiind clarificat. Dacă până la acest moment această practică a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție viza o eroare de interpretare a art.32 din Legea nr.304/2004, după publicarea deciziei Curții Constituționale, aceasta a căpătat și semnificația încălcării art.147 alin.(4) din Constituție. Refuzul intrării de îndată în legalitate și consacarea expresă a voinței de a continua încălcarea legii sunt de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României, a cărui soluționare, precum și stabilirea conduitei de urmat revin Curții Constituționale.

52. Acest conflict juridic de natură constituțională poate fi plasat/analizat, pe două coordonate; în primul rând, și cel mai evident, este vorba despre o înfrângere sistematică a voinței legiuitorului și chiar a Curții Constituționale; în al doilea rând, mai puțin evident, dar la fel sau poate chiar mai grav, înfrângerea garanțiilor constituționale ale accesului liber la justiție, care are vocație de drept, dar și de principiu constituțional, aplicabil tuturor drepturilor fundamentale.

53. Cu privire la primul aspect antamat se constată că art.126 alin.(4) din Constituție consacră la nivel constituțional că regulile de funcționare a Înaltei Curți de Casație și Justiție și compunerea acesteia se stabilesc numai prin lege organică, nefiind așadar permis niciunei instanțe să refuze aplicarea acestor norme, să amâne aplicarea lor, să dispună în completarea lor sau în contra acestora prin reguli proprii, adoptate de către colegiul de conducere prin acte infralegale. Cu privire la compunerea completurilor de judecată se arată că instanța constituțională a dat expresie art.126 din Constituție, stabilind că instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești și de compunere a completului de judecată este de competența legiuitorului; se invocă, în acest sens, Decizia nr.77 din 20 februarie 2003, Decizia nr.402 din 14 iulie 2005, Decizia nr.741 din 13 septembrie 2007, sau Decizia nr.1.042 din 14 septembrie 2010. Se mai arată că, prin Decizia nr.302 din 4 mai 2017, paragraful 36, Curtea a statuat că nulitatea absolută intervine în cazul încălcării normelor referitoare la compunerea completului de judecată.

54. Se susține că regulile care guvernează constituirea completurilor de judecată pot fi stabilite numai prin lege sau prin acte normative cu forță juridică similară legii, aspecte ce reprezintă atributul exclusiv al legiuitorului ordinar sau delegat — în speță art.32 din Legea nr.304/2004. Înalta Curte de Casație și Justiție avea obligația de a aplica art.32 din Legea nr.304/2004, atât în vechea formă, dată de Legea nr.255/2013,

cât și în cea intrată în vigoare prin Legea nr.207/2018, conform regulilor stabilite de legiuitor, fapt ce impunea punerea de îndată în acord cu legea a modalității de compunere a completurilor de 5 judecători, respectiv ca toți judecătorii să fie desemnați prin „tragere la sorți, în ședință publică”.

55. Or, Înalta Curte de Casație și Justiție a făcut abstracție atât de dispozițiile exprese ale legii, cât și de competența sa, prevăzută de art.126 din Constituție, a procedat, în mod continuu, din 2014, prin Colegiul de conducere, potrivit unei „reguli” proprii, la stabilirea componenței completurilor de 5 judecători, pentru ca, prin ultima hotărâre a Colegiului de conducere, să refuze explicit aplicarea imediată a noii legi, creând ea însăși așa-zise norme tranzitorii, care nu reprezintă altceva decât o consfințire expresă a încălcării legii (Hotărârea nr.89/2018).

56. Având în vedere caracterul continuu al acestei practici, confirmată printr-o hotărâre recentă a Colegiului de conducere, se apreciază că nu se poate vorbi de acte ce ar putea fi contestate în cadrul unor proceduri prevăzute de lege, ci de un veritabil conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlament, generat de depășirea rolului constituțional al instanței supreme, cu încălcarea competenței autorității legiuitoare. Față de normele constituționale de referință, instanțele nu pot legifera și, de asemenea, nu pot refuza aplicarea legii, astfel de conduite echivalând cu încălcarea normelor constituționale menționate. Prin refuzul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a pune în aplicare prevederile Legii nr.207/2018 care au oferit, practic, prilejul corectării unei conduite nelegale a instanței supreme, aceasta a continuat în mod deschis conflictul juridic de natură constituțională cu Parlamentul, căruia îi neagă practic puterea de a legifera.

57. În ceea ce privește al doilea aspect enunțat, care vizează încălcarea dreptului la un proces echitabil, prin faptul că nu este asigurată imparțialitatea obiectivă a instanței judecătorești, datorită modului de constituire a completului de 5 judecători, sunt invocate considerentele care au stat la baza Deciziei Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018. Se subliniază că, deși prezumția de imparțialitate obiectivă a judecătorului nu poate fi înlăturată prin simplul fapt că acesta ocupă și o funcție de conducere, în cauză este, însă, vorba de asumarea încălcării legii, din moment ce un judecător ce ocupă o funcție de conducere este consacrat ca membru de drept al completului de 5 judecători ai instanței supreme. Mai mult, odată cu pronunțarea și publicarea Deciziei Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018 se naște întrebarea legitimă dacă mai putem vorbi despre păstrarea prezumției de imparțialitate a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pe componenta obiectivă a acesteia.

58. Se fac referiri extinse la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 15 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Kyprianou împotriva statului Cipru*, paragraful 121, subliniindu-se că imparțialitatea obiectivă a unui complet de judecată se apreciază în funcție de existența faptelor care pot fi stabilite și care pot trezi dubii în ceea ce privește imparțialitatea. În această privință, chiar aparențele pot avea o anumită importanță. De asemenea se invocă Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 26 iunie 2007, pronunțată în Cauza *Tocono și Profesorii Prometeiști împotriva Republicii Moldova*, paragraful 31.

59. Or, în cauza de față, Înalta Curte de Casație și Justiție a acceptat și acționat în mod direct în sensul de a alcătui completurile cu încălcarea legii, punând în discuție astfel chestiunea imparțialității, în sensul analizat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Se subliniază obligația instanței supreme de a respecta și aplica hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, în baza art.20 din Constituție.

60. În concluzie, se arată că, de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, compunerea completurilor de 5 judecători la Înalta Curte de Casație și Justiție s-a făcut în alt mod decât cel prevăzut de lege, adică nu „prin tragere la sorți” pentru toți membrii completului, înfrângându-se astfel voința Parlamentului, ca autoritate legiuitoare. Decizia Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018, din care rezultă, implicit, că o astfel de practică ridică problema lipsei de imparțialitate a instanței supreme, nu a fost respectată de Înalta Curte de Casație și Justiție, care a continuat conservarea acestei conduite, devenită de la această dată în mod fățiș contrară atât jurisprudenței Curții Constituționale, cât și a Curții Europene a Drepturilor Omului. Prin Hotărârea Colegiului de conducere nr.89/2018, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis să continue încălcarea legii, contrar voinței Parlamentului și cu ignorarea jurisprudenței instanței constituționale și a celei europene, așadar implicit a art.1 din Constituție, care consacră valorile fundamentale ale statului român — stat de drept, bazat pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat, în care este obligatorie respectarea legii și a supremației Constituției. În acest mod, Înalta Curte de Casație și Justiție a săvârșit și săvârșește acte și acțiuni concrete, prin care își arogă competențe ce nu îi aparțin, încălcând competența constituțională a altei autorități, și anume a Parlamentului. Se mai invocă Decizia Curții Constituționale nr. 838 din 27 mai 2009, în sensul că instanțele judecătorești trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, și că Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege, considerentele aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față.

61. Așadar, arogându-și competențe care țin de sfera puterii legiuitoare, modificând, prin modul de

aplicare, prevederile legale și instituind dispoziții cu valoare de norme tranzitorii, Înalta Curte de Casație și Justiție a generat un conflict juridic de natură constituțională cu Parlamentul, a cărui gravitate însă se răsfrânge în mod direct în garantarea accesului liber la justiție, în sensul afectării acestuia pe componenta asigurării imparțialității instanțelor de judecată (în sens obiectiv).

62. În temeiul art.35 alin.(1) din Legea nr.47/1992 au fost solicitate punctele de vedere ale părților aflate în conflict asupra conținutului conflictului și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

63. **Înalta Curte de Casație și Justiție**, în punctul de vedere comunicat, arată, cu titlu prealabil, că întreaga analiză și demonstrație juridică a prim-ministrului României se fundamentează exclusiv pe dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004, cu modificările și completările ulterioare, făcând abstracție de dispozițiile art.33 din aceeași lege, ce reglementează conducerea de drept a completurilor de 5 judecători. Or, art.33 din Legea nr.304/2004, existent inclusiv după modificarea adusă textului prin Legea nr.207/2018, este de o deosebită importanță și a adus o soluție de interpretare a prevederilor art.32, în condițiile în care acestea cuprindeau termeni imprecizi, fără corelații logice, punând serioase probleme de interpretare.

64. De asemenea se arată că prim-ministrul respinge ideea conducerii de drept a completurilor de 5 judecători, ulterior intrării în vigoare a Legii nr.255/2013, deși art.32 stabilește că sunt conducători de drept ai acestor completuri președintele Secției penale și decanul de vârstă, iar art.33 îl menționează pe președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și, în lipsa acestuia, pe vicepreședinți.

65. Sub un al doilea aspect se remarcă faptul că autorul sesizării nu critică explicit interpretarea dată de Colegiul de conducere prin hotărârea criticată, în sensul că mențiunea „*la începutul fiecărui an*”, din cuprinsul art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.207/2018, obligă la constituirea noilor completuri de 5 judecători la termenul pe care legea îl prevede.

66. Prin urmare, pretinsul conflict juridic de natură constituțională nu vizează faptul că norma nu ar fi aplicabilă de la data de 1 ianuarie 2019, ci faptul că, la data intrării în vigoare a Legii nr.207/2018, colegiul de conducere nu a corectat practica instanței supreme, născută încă din anul 2014, de a constitui completuri de 5 judecători, conduse de președintele instanței supreme, de vicepreședinți, de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă. Se mai subliniază că autorul sesizării ocolește foarte abil data la care, potrivit legii, se naște obligația constituirii noilor completuri de 5 judecători, limitându-se să demonstreze, în tot conținutul sesizării, că funcționarea completurilor de 5 judecători ar fi fost nelegală încă de la 1 februarie 2014 și că instanța supremă avea obligația constituirii unor noi completuri de 5 judecători, doar pentru a intra în legalitate, în sensul că cei cinci membri ai fiecărui complet ar fi trebuit trași la sorți.

67. Completurile de 5 judecători, ca formațiuni jurisdicționale ce își desfășoară activitatea în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, au fost înființate în anul 2010, prin modificarea intervenită asupra Legii nr.304/2004, prin dispozițiile art.III pct. 5 din Legea nr.202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor. În forma reglementării inițiale a Completurilor de 5 judecători, compunerea acestora — în sensul desemnării judecătorilor care fac parte din aceste completuri — era un atribut al președintelui instanței supreme sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui acestei instanțe, legea lăsându-i practic acestuia o libertate totală în alegerea modalității de concretizare a acestei prerogative. Înalta Curte de Casație și Justiție, în scopul de a oferi cele mai puternice garanții ale imparțialității actului de justiție realizat la nivelul Completurilor de 5 judecători, a adoptat, prin intermediul Hotărârii nr.24/2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, regula desemnării judecătorilor Completurilor de 5 judecători, prin tragere la sorți. Se subliniază că instanța supremă a fost inițiatorul adoptării regulii tragerii la sorți a judecătorilor ce compun Completurile de 5 și, astfel, cea care a dat sensul de „tragere la sorți” noțiunii de „desemnare”, cuprinse în textul de lege.

68. Prin intermediul Legii nr.255/2013, legiuitorul nu a făcut altceva decât să ridice la nivel de soluție legislativă congruența semantică și operațională stabilită anterior, prin norme infralegale, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, între cei doi termeni, în ceea ce privește desemnarea judecătorilor în completurile de 5 judecători. După intrarea în vigoare a Legii nr. 255/2013, noile dispoziții ale art.32 au pus serioase probleme de interpretare și aplicare, deoarece nu se coroborau cu alte texte din Legea nr.304/2004 și cuprindeau reglementări imprecise și incoerente. Astfel, deși art.19 alin.(2) din lege prevedea în termeni lipsiți de echivoc că în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează 4 completuri de 5 judecători, articolul 32, prin forma modificată a alineatelor (1), (2) și (4), impunea constituirea unui număr nelimitat de completuri de judecată în materie penală și doar două în materie nonpenală, deși activitatea instanței supreme este covârșitor nonpenală. Un lucru nou și inexplicabil, introdus prin modificările art.32, se referea la faptul că numai președintele Secției penale avea competența de a propune Colegiului de conducere numărul și compunerea completurilor de 5 judecători, inclusiv în materie civilă.

69. Din interpretarea literală a art.32 alin.(5) în forma modificată, pe care o acreditează autorul sesizării, ar fi reieșit că președintele Secției penale era conducător de drept al tuturor completurilor de 5 judecători,

inclusiv în materie civilă, ceea ce era de natură a încălca principiul specializării, lucru cu atât mai inexplicabil cu cât președinții secțiilor civile erau excluși cu desăvârșire de la conducerea completurilor de 5 judecători în materie civilă, iar președintele și vicepreședinții Curții ar fi urmat să conducă completurile doar dacă ar fi fost trași la sorti.

70. Potrivit aceleiași reglementări, părea că nici decanul de vârstă (decanul de vârstă al instanței, în lipsa oricărei alte precizări) nu trebuia desemnat prin tragere la sorti, el fiind conducător de drept al completurilor de 5 judecători. Nici în ceea ce privește decanul de vârstă nu s-ar fi respectat principiul specializării, pentru că, având vocația de a conduce de drept toate completurile de 5 judecători, decanul de vârstă penalist putea conduce completuri de 5 judecători în materie civilă și invers, decanul de vârstă civilist putea conduce completuri de penal. În plus, art.32 părea că include președintele și vicepreședinții în tragerea la sorti și era în totală contradicție cu dispozițiile art.33 care erau categorice în a dispune ca președintele instanței și, în lipsa acestuia, vicepreședinții, conduc completurile de 5 judecători. Se constată că dispozițiile art.33 lăsau fără conținut dispozițiile art.32, iar dispozițiile art. 32 lăsau fără conținut dispozițiile art.33 din Legea nr. 304/2004. Abia prin modificările aduse prin Legea nr.207/2018 textele au devenit mai clare, ca urmare a introducerii în corpul art.32 a alineatului (6), conform căruia „*În cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători, completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora*”.

71. Cu privire la admisibilitatea cererii formulate se arată că, pentru a exista un conflict juridic de natură constituțională, ar fi trebuit ca Parlamentul să își aroge atribuții de instanță de judecată sau de unificare a practicii judiciare, iar Înalta Curte de Casație și Justiție să își aroge competențe de legiferare (în cazul unui conflict pozitiv) sau, dimpotrivă, cele două autorități să refuze exercitarea prerogativelor constituționale, ceea ce nu s-a întâmplat în cauză.

72. Se arată că susținerile autorului sesizării, potrivit cărora Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere, în mod sistematic a înfrânt voința legiuitorului și a Curții Constituționale, prin aceea ca a refuzat aplicarea dispozițiilor Legii nr.255/2013, lucru agravat și de faptul că a refuzat inclusiv aplicarea Legii nr.207/2018, sunt lipsite de temeinicie.

73. Potrivit dispozițiilor art.29 alin.(1) lit.a) din Legea nr.304/2004, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă, precum și statele de funcții și de personal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. Atribuția de aprobare a regulamentului aparține colegiului de conducere, se naște din lege și nu reprezintă o formă de exercitare a atribuțiilor constituționale a instanței supreme, respectiv de îndeplinire a justiției și asigurare a interpretării și aplicării unitare a legii.

74. Hotărârea nr.89/2018 conține măsuri organizatorice adoptate, în exercitarea atribuțiilor conferite de Legea nr. 304/2004 și regulamentul propriu, iar nu un act jurisdicțional, în emiterea căruia Înalta Curte de Casație și Justiție să fi acționat în realizarea unei prerogative constituționale. Hotărârea Colegiului de conducere nu face decât să respecte legea, astfel cum a fost modificată și adoptată de puterea legiuitoare, nefiind vorba despre un refuz de a aplica o normă legală în cadrul activității de îndeplinire a actului de justiție, care să determine o depășire a atribuțiilor prevăzute de art.126 din Constituție, ci de adoptarea unor măsuri de organizare a activității instanței supreme, respectiv constituirea Completurilor de 5 judecători potrivit textelor de lege modificate, **cu respectarea elementului temporal indicat în cuprinsul alin.(1) al art.32 din Legea nr. 304/2004. Prin urmare, modul în care Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a respectat legea în adoptarea hotărârii în discuție poate face exclusiv obiectul analizei instanțelor judecătorești. Se invocă în acest sens Decizia Curții Constituționale nr.108/2014.**

75. Chiar dacă *in extremis* s-ar îmbrățișa opinia potrivit căreia Colegiul de conducere a acționat în baza regulamentului, care a fost adoptat în baza Legii nr.304/2004, la rândul său adoptată în baza prevederilor constituționale care impun că prin lege organică se stabilesc compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare ale acesteia, Colegiul de conducere nu a făcut altceva decât să adopte măsurile organizatorice ce se impuneau ca urmare a intrării în vigoare a noii legi de organizare și funcționare a instanțelor.

76. Se arată că, după anul 2013, după publicarea Legii nr.225/2013, Colegiul de conducere s-a confruntat cu problemele de interpretare ale dispozițiilor art.32 și 33 din lege, astfel încât a trebuit să ia măsuri organizatorice de natură a face funcționale cele două texte și de a înlătura blocarea activității de judecată a completurilor de 5 judecători. Colegiul de conducere a trebuit să constate, la sfârșitul anului 2013, că art. 32, prin forma modificată, impunea constituirea unui număr nelimitat de completuri de judecată în materie penală și doar două în materie nonpenală, deși activitatea instanței supreme este covârșitor nonpenală. De asemenea a mai constatat că, potrivit modificărilor aduse art.32 prin Legea nr.255/2013, numai președintele Secției penale avea competența de a propune Colegiului de conducere numărul și

compunerea completurilor de 5 judecători, inclusiv în materie civilă. În plus, președintele Secției penale și decanul de vârstă păreau a fi conducătorii de drept ai tuturor completurilor de 5 judecători, inclusiv în materie civilă, ceea ce era de natură a încălca principiul specializării, iar președinții secțiilor civile erau excluși cu desăvârșire de la conducerea completurilor de 5 judecători în materie civilă.

77. Legea nr.255/2013 a introdus în art.32 alin.(4) teza a doua din Legea nr.304/2004 „tragerea la sorți”, ca modalitate de desemnare a judecătorilor care fac parte din completurile de 5 judecători. Art.32 alin.(5) din Legea nr.304/2004 face trimitere la art.32 alin.(4) în privința președintelui și a vicepreședintelui, fără să utilizeze noțiunea de desemnare. Prin urmare, trimiterea a fost făcută la teza întâi a alin.(4), care prevede aprobarea compunerii de către colegiul de conducere. Se mai susține că, în aceste condiții, Colegiul de conducere a mai trebuit să constate că art.32 era în totală contradicție cu dispozițiile art.33, care erau categorice în a dispune că președintele instanței și, în lipsa acestuia, vicepreședinții conduc completurile de 5 judecători.

78. În aceste condiții, Colegiul de conducere a trebuit să ia acele măsuri organizatorice apte de a da satisfacție celor două articole contradictorii din lege, astfel încât acestea să capete un sens, să fie aplicabile și să nu blocheze activitatea de judecată a completurilor de 5 judecători. Pentru punerea în acord a dispozițiilor art.32 și 33 din Legea nr.304/2004, modificată, s-a constatat că ambele texte conțin un element comun, și anume, conducerea de drept a completurilor de 5 judecători, conducere care era asigurată de președintele Secției penale și decanul de vârstă, (potrivit art.32) și de președintele sau vicepreședinții instanței (potrivit art.33). **Se mai menționează faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a fost singura care a oferit această interpretare textului art.32 din Legea nr.304/2004.**

79. Se susține că însuși prim-ministrul Guvernului, prin ministerul său de resort, respectiv prin Ministerul Justiției, oferea, cel puțin la momentul anului 2017, aceeași interpretare. Astfel, așa cum rezultă de pe pagina oficială de internet a Ministerului Justiției, potrivit proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară și a Legii nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, transmis spre avizare, de către ministrul justiției, către Consiliul Superior al Magistraturii, la data de 30 august 2017, modificarea legislativă aferentă articolului 32 alin.(5) din Legea nr.304/2004 propunea următorul conținut: „*Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei doi vicepreședinți sau de unul dintre președinții de secție*”. Potrivit Expunerii de motive însoțitoare a acestui proiect legislativ, inițiatorul preconiza exclusiv „*reglementarea, în sensul clarificării, a unor aspecte care privesc organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție*”; concluzia potrivit căreia Ministerul Justiției oferea la acel moment aceeași interpretare cu cea oferită de Înalta Curte de Casație și Justiție textului de lege în discuție se impune de la sine.

80. Prin urmare, Guvernul, în exercitarea prerogativei prevăzute de art.74 din Constituție, a urmărit în privința acestui text de lege — art.32 alin.(5) din Legea nr.304/2004 — exclusiv o clarificare, iar nu o modificare, în sensul readucerii lui la forma anterioară Legii nr.255/2013. Or, acest lucru oferă cea mai clară dovadă a faptului că interpretarea instanței supreme nu era una singulară, ci era îmbrățișată chiar de către autoritatea care o acuză în prezent de o voită încălcare a unui înțeles clar și lămurit al textului de lege în discuție.

81. De asemenea se menționează că în cadrul dezbaterilor parlamentare ce au avut loc asupra propunerilor de modificare a art.32 din Legea nr.304/2004, finalizate prin adoptarea Legii nr.207/2018, membrii corpului legislativ au subliniat că noutatea pe care o aduce art.32, astfel modificat, constă în faptul că președintele și vicepreședintele instanței supreme nu vor mai putea face parte din completurile de 5 judecători decât dacă vor fi trași la sorți.

82. Cu privire la constituirea completurilor de 5 judecători se subliniază faptul că toate modificările aduse formei inițiale a art. 32 din Legea nr.304/2004 au păstrat neatinsă sintagma „*la începutul fiecărui an*”. Prin indicarea momentului la care se constituie noile completuri de 5 judecători, legiuitorul a impus o excepție de la principiul funcționării completurilor obișnuite de judecată, consacrand regula anualității în compunerea și activitatea acestor formațiuni de judecată. Se arată că legiuitorul nu folosește o astfel de sintagmă atunci când stabilește regulile de constituire a completurilor din cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție. Caracterul anual este ceea ce deosebește completurile de 5 judecători din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție de reglementarea instituită pentru celelalte instanțe, prin art.52 din Legea nr.304/2004, care prevede că la stabilirea compunerii completurilor de judecată, colegiile de conducere ale instanțelor trebuie să urmărească asigurarea continuității completului. La Înalta Curte, dimpotrivă, legiuitorul a stabilit ca regulă schimbarea anuală a compunerii completului de 5 judecători, lucru care se realizează la începutul fiecărui an.

83. Intrarea în vigoare, la data de 23 iulie 2018, a Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea

Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a adus o modificare importantă în privința compunerii Completurilor de 5 judecători, în sensul stabilirii cu claritate a regulii desemnării prin tragere la sorți a tuturor membrilor acestor completuri, fără a modifica, însă, și regula potrivit căreia aprobarea numărului și a compunerii acestor completuri se face la începutul fiecărui an, astfel cum prevăd dispozițiile alineatului (1) al aceluiași articol. Legiuitorul nu a prevăzut nici norme tranzitorii, care să stabilească o derogare de la norma constituirii la începutul anului a Completurilor de 5 judecători, astfel încât interpretarea potrivit căreia Înalta Curte de Casație și Justiție trebuia să pună de îndată în aplicare dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost acestea modificate prin Legea nr.207/2018, în sensul constituirii Completurilor de 5 judecători la mijlocul anului, nu are niciun suport legal.

84. Se arată că nu a existat o practică nelegală cu privire la constituirea și compunerea completurilor de 5 judecători. Astfel, timp de 4 ani nimeni nu a invocat nelegalitatea funcționării acestor completuri, deși atât judecătorii ce le alcătuiau, cât și părțile din dosare aveau cadrul legal să o facă. Nici după intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018, nimeni nu a invocat, în cadrul proceselor în derulare, excepția nelegalei constituirii a completului de 5 judecători, nici în materie civilă și nici în materie penală. Astfel, nu există un refuz explicit al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a se conforma dispozițiilor Legii nr.207/2018, instanța supremă urmând să aplice regula stabilită în forma modificată a alineatului (5) al art.32 din Legea nr.304/2004, de îndată ce aceasta va fi aplicabilă, respectiv la începutul anului următor, la momentul constituirii Completurilor de 5 judecători aferente anului 2019. Susținerea autorului sesizării, în sensul că Legea nr.207/2018 a dat prilejul Înaltei Curți să corijeze modul nelegal în care a constituit completuri de 5 judecători, începând cu anul 2014, nu poate fi primită, deoarece Înalta Curte nu a refuzat aplicarea legii și nici nu a creat lege, ci pur și simplu a interpretat dispozițiile contradictorii ale unor articole ce reglementau constituirea completurilor de 5 judecători.

85. Susținerile din cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională privitoare la o înfrângere de către Înalta Curte de Casație și Justiție a voinței Curții Constituționale, exprimată în Decizia nr.68/2018 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și art.44 alin.(1) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.533 din 27 iunie 2018, sunt, de asemenea, neîntemeiate.

86. Curtea Constituțională, în limitele sesizării, a fost investită doar cu analiza de constituționalitate a dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004, fără a fi nevoită a se pronunța cu privire la constituționalitatea art.33 sau cu privire la necorelarea celor două texte contradictorii care necesitau interpretare. De asemenea se arată că, în plus, contrar celor susținute de autorul cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională analizată, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a refuzat să se conformeze celor statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr.68/2018, câtă vreme despre un astfel de refuz se putea vorbi doar în condițiile în care la nivelul instanței supreme ar mai fi avut loc, ulterior pronunțării acestei decizii, o desemnare a judecătorilor ce compun Completurile de 5, cu aplicarea textului alineatului (5) al art.32, într-un sens diferit de cel dat de Curtea Constituțională. Astfel, prin raportare la regula anualității care guvernează funcționarea Completurilor de 5 judecători, în condițiile în care de la momentul publicării Deciziei Curții Constituționale nr.68/2018 nu a mai avut loc o altă stabilire a Completurilor de 5 judecători, și cum efectele unei astfel de decizii au putere doar pentru viitor, susținerile privitoare la încălcarea acestei decizii sunt în mod evident neîntemeiate.

87. Sub aspectul înfrângerii garanțiilor constituționale ale accesului liber la justiție se arată că Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor Constituției, are două mari prerogative și anume: rolul de instanță judecătorească și rolul de a asigura aplicarea unitară a legii. Aceste competențe constituționale se realizează doar prin completurile de judecată ce funcționează în cadrul instanței supreme, iar nu prin Colegiul de conducere care are atribuții pur administrative. Prin urmare, se poate vorbi de o încălcare a dreptului de acces la o instanță și de încălcarea garanțiilor oferite de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, doar atunci când Înalta Curte își exercită rolul de instanță judecătorească. De altfel, art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului prevede în mod explicit faptul că de protecția oferită de acest text convențional beneficiază orice persoană, atunci când instanța este chemată să hotărască asupra încălcărilor drepturilor și obligațiilor cu caracter civil sau asupra unei acuzații în materie penală. Or, Colegiul de conducere nu tranșează niciodată asupra unui litigiu cu caracter civil și nici asupra vreunei acuzații în materie penală. Problema în discuție este, însă, generată de modul în care Colegiul de conducere al instanței supreme a înțeles să interpreteze și să aplice legea, în adoptarea hotărârilor sale de stabilire a Completurilor de 5 judecători. Sub acest aspect se susține că, deși Colegiul de conducere are atribuții administrative prevăzute de lege în ceea ce privește aprobarea numărului și compunerii completurilor de 5 judecători, cea care stabilește cu privire la legalitatea constituirii completului

Învestit cu soluționarea unei cauze este instanța judecătorească. Codurile de procedură reglementează remedii în eventualitatea greșitei compunerii a completurilor de judecată. Astfel, potrivit dispozițiilor art.503 alin.(2) pct.1 din Codul de procedură civilă, hotărârile instanței de recurs pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când au fost date de o instanță cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea instanței, iar potrivit art.426 lit.d) din Codul de procedură penală, se poate face contestație în anulare împotriva hotărârilor penale definitive, atunci când instanța nu a fost compusă potrivit legii. Mai mult decât atât, excepția nelegalei constituiri a completului de judecată poate fi invocată oricând de instanță din oficiu și de părțile din raportul juridic dedus judecării. Or, se arată că, deși prim-ministrul României susține că încă din anul 2014 completurile de 5 judecători au fost nelegal constituite, nicio parte nu a invocat această excepție în cadrul procedurilor de judecată parcurse. Se mai arată că în cadrul procedurii de dezbatere a prezentului conflict juridic de natură constituțională a fost depusă la dosar o intervenție sub forma *amicus curiae*, autorul intervenției fiind el însuși parte într-un litigiu soluționat de un complet de 5 judecători și nu a invocat pe parcursul procedurii la care a participat problema legalei constituiri a completului.

88. Se menționează că trebuie făcută distincția între stabilirea compunerii completurilor de judecată din care fac parte judecătorii instanței supreme, a căror imparțialitate este prezumată, care, potrivit jurisprudenței consolidate a Curții Europene a Drepturilor Omului, constă în absența prejudecării sau părtinirii, a convingerii personale sau a interesului personal și pretinsa lipsă de imparțialitate, susținută de autorul sesizării. Dimpotrivă, independența justiției poate fi pusă sub semnul îndoielii atunci când persoane cu funcții de demnitate publică fac declarații în spațiul public cu privire la componența completurilor care judecă anumite cauze și la existența unor idei preconcepute (favorabile sau nu părților) ale judecătorilor care compun aceste completuri.

89. Se susține că, în cauză, nu se poate vorbi de existența unui blocaj instituțional în activitatea Parlamentului, ca urmare a adoptării Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.89/2018, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție, prin aplicarea textului de lege de la data prevăzută în chiar cuprinsul său, nu a săvârșit un act prin care să aducă atingere atribuțiilor constituționale ale puterii legiuitoare sau să se substituie Parlamentului României. Dincolo de faptul că în cauză nu poate fi vorba de un refuz de a pune în aplicare prevederile Legii nr.207/2018 — Înalta Curte de Casație și Justiție urmând să procedeze la aplicarea acestor prevederi de îndată ce termenul lor de aplicare, prevăzut chiar în conținutul legii, se va fi împlinit — se menționează că autorul cererii de sesizare a Curții Constituționale stabilește premisa existenței, între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României, a unui conflict juridic de natură constituțională prelungit (susținându-se, în esență, faptul că Înalta Curte ar fi trebuit să procedeze la constituirea Completurilor de 5 judecători în mod diferit decât a făcut-o, chiar și în perioada anterioară intrării în vigoare a Legii nr.207/2018, respectiv din anul 2014). Or, această presupunere intră în mod vădit în contradicție cu însăși ideea existenței unui blocaj instituțional, fiind exclusă, din punctul de vedere al logicii construite de Curtea Constituțională în jurul noțiunii de „conflict juridic de natură constituțională”, existența unui blocaj instituțional care să treneze ani de zile, dar care să justifice, totuși, la un moment ulterior, intervenția sa în temeiul art.146 lit.e) din Constituție.

90. Se mai arată că, în contextul aplicării imediate, deci de la un alt moment decât cel prevăzut de textul de lege, a dispozițiilor art.32, activitatea de judecată a Înaltei Curți de Casație și Justiție ar fi suferit un real blocaj, avându-se în vedere că în prezent funcționează 4 Completuri de 5 judecători desemnate pentru anul 2018, la care s-ar adăuga alte Completuri de 5 judecători, constituite potrivit modificărilor aduse prin Legea nr.207/2018, iar de la începutul anului 2019 urmează a fi constituite alte asemenea completuri. Nerespectarea termenului impus de legiuitor privind obligația constituirii noilor completuri de 5 judecători ar fi dus la situația în care completurile constituite legal pentru anul 2018 ar fi trebuit să funcționeze în continuare, în virtutea principiului continuității, aplicabil atât în materie civilă, cât și în materie penală, potrivit dispozițiilor codurilor de procedură și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. La 23 iulie 2018, cu nerespectarea dispozițiilor art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004, modificată, s-ar fi constituit noi completuri, operaționale abia de la data de 1 septembrie 2018, deoarece în perioada vacanței judecătorești funcționează doar completuri speciale. Aceste completuri noi, în virtutea aceluiași principiu al continuității, ar fi trebuit să funcționeze în cursul anului 2019 pentru soluționarea cauzelor cu care au fost investite în perioada septembrie — decembrie 2018. Apoi, la 1 ianuarie 2019 ar fi trebuit trase la sorți noi completuri de 5 judecători. Nerespectarea datei stabilite de legiuitor pentru obligația de constituire de noi completuri de 5 judecători, pe lângă faptul că nu ar fi respectat regula anualității, ar fi condus în egală măsură la demersuri ale părților prin care să reclame nerespectarea legii în ceea ce privește compunerea acestor completuri. În plus, se susține că judecătorii care compun completurile de 5 judecători nu sunt scutiți de activitatea de judecată în cadrul secțiilor, astfel încât nerespectarea termenului impus de art.32 alin.(1) ar fi condus la situația teoretică în care un judecător care face parte din completul legal constituit în anul 2018

să facă parte și din completul ce urma să funcționeze în perioada septembrie — decembrie 2018, dar și din completul constituit pentru anul 2019. Această situație nu este doar teoretică, cel puțin pentru Secția penală, care are un număr determinat de judecători în funcție. De aceea, se apreciază că legiuitorul a fost înțelept, a întrevăzut blocajul ce ar fi putut fi creat în activitatea de judecată a instanței supreme și a menținut soluția consacrată încă din anul 2010, aceea a constituirii de noi completuri la începutul anului. De altfel, se susține că, atunci când a constatat un blocaj instituțional, Guvernul a reacționat prompt pentru a-l remedia, intervenind pe calea unei ordonanțe de urgență. În acest context semnalăm și faptul că, în măsura în care a apreciat că există un blocaj sau o întârziere în punerea în aplicare a dispozițiilor Legii nr.207/2018, Guvernul a intervenit pe calea unei ordonanțe de urgență (Ordonanța de urgență a Guvernului nr.90/2018 privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 862 din 10 octombrie 2018), având, așadar, instrumentul legislativ care să permită constituirea unor noi Completuri de 5 judecători în a doua parte a anului 2018, prin derogare de la art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004.

91. Pentru toate aceste considerente se solicită respingerea sesizării, în principal, ca inadmisibilă, pentru că obiectul său nu se încadrează în definirea noțiunii de conflict juridic de natură constituțională, în sensul art.146 lit.e) din Constituția României, astfel cum a fost interpretat prin jurisprudența Curții Constituționale; și, în subsidiar, ca nefondată, pentru că împrejurările invocate de prim-ministru nu sunt de natură a contura un conflict juridic de natură constituțională, Înalta Curte de Casație și Justiție exercitându-și doar atribuțiile constituționale de interpretare și aplicare unitară a legii, fără a interfera cu atribuțiile puterii legislative.

92. **Președintele Senatului**, în punctul de vedere comunicat, susține că Legea nr.207/2018 a intrat în vigoare la 3 zile de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636 din 20 iulie 2018, dispozițiile sale devenind opozabile de la această dată și Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cu toate acestea, Colegiul de conducere al instanței supreme a adoptat la 4 septembrie 2018 Hotărârea nr.89/2018, prin care a decis următoarele: *„d. Analizând dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, modificată și completată prin Legea nr.207/2018, cu referire la activitatea completelor de 5 judecători, cu majoritate, constată că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite la începutul fiecărui an și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019”*.

93. În motivarea acestei soluții de reglementare cu caracter intern, a organizării completurilor formate din 5 judecători, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a prevalat chiar de dispozițiile art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr.207/2018, care prevăd că aceste formațiuni de judecată se formează *„la începutul fiecărui an”*.

94. Se susține că Hotărârea nr.89/2018, adoptată de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție — act juridic inferior ca forță normativă unui act legislativ adoptat de Parlament —, exprimă refuzul explicit al acestui organism de a respecta și de a se conforma unei norme legislative cu caracter suveran, situând Înalta Curte de Casație și Justiție mai presus de forul legislativ și în afara Constituției, care prevede la art.1 alin.(5) că *„în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”*.

95. Se susține că principiul desemnării aleatorii a membrilor completului de 5 judecători, prin tragere la sorți, este infirmat dacă această procedură nu se aplică unitar tuturor judecătorilor desemnați. Combinarea desemnării aleatorii a completului de 5 judecători cu desemnarea „de drept” a președintelui sau vicepreședintelui instanței supreme este de natură să infirme imparțialitatea obiectivă a instanței de judecată.

96. Potrivit actualei formulări a art.32 din Legea nr.304/2004, intrată în vigoare la 23 septembrie 2018, întreg completul de 5 judecători trebuie desemnat prin tragere la sorți în ședință publică, având vocația să intre în compunerea acestui organism, potrivit procedurii aleatorii, atât președintele Înaltei Curți, cât și vicepreședintele acesteia, alături de alți judecători. Înalta Curte de Casație și Justiție refuză, însă, să constituie noi completuri formate din 5 judecători, potrivit dispozițiilor imperative în vigoare, ale art.32 din Legea nr.304/2004, prelungind activitatea precedentelor completuri, în compunerea cărora au intrat „de drept”, cu încălcarea prevederilor art.32 din Legea nr.304/2004, persoane din conducerea instanței supreme.

97. Pretextul acestui refuz constă în dispoziția cuprinsă la art.32 alin.(1) din legea menționată, potrivit căruia compunerea completurilor se face la începutul fiecărui an. În condițiile în care dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004, modificate prin Legea nr.255/2013, prevedeau că *„judecătorii care fac parte din aceste complete sunt desemnați prin tragere la sorți, în ședință publică [...]”*, aceeași reglementare fiind preluată de Legea nr.207/2018, este evident că instanța supremă se situează, din anul 2014, din punctul de vedere al procedurii de desemnare a componentei completurilor de 5 judecători, în afara cadrului legal de funcționare a puterii judecătorești, cu încălcarea principiului constituțional referitor la obligația de respectare a legilor, precum și a principiului cooperării instituționale loiale între autoritățile publice.

98. Din moment ce prevederile art.32 alin.(5) din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost modificate încă prin Legea nr. 255/2013, prevedeau că „*completul este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, potrivit alin. (4), de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă, după caz*”, este evidentă voința legiuitorului din 2013 de a stabili o egalitate deplină între vocația oricărui judecător de la instanța supremă și vocația judecătorilor care au funcții de conducere la aceeași instanță, de a fi desemnați aleatoriu în completurile respective. Aceeași voință legislativă o are și Parlamentul care, în actuala legislatură, a modificat și completat Legea nr.304/2004 prin Legea nr.207/2018. Această voință legislativă cu caracter imperativ ar trebui respectată întocmai și de Înalta Curte de Casație și Justiție.

99. Noua reglementare a art.32 din Legea nr.304/2004, așa cum a fost modificată prin Legea nr.207/2018, obligă Înalta Curte de Casație și Justiție să reconfigureze compunerea completurilor de 5 judecători, astfel încât toți aceștia să fie desemnați în mod aleatoriu, fără stabilirea unei poziții privilegiate pentru președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Rezultă, astfel, că între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul, pe de altă parte, există un grav conflict juridic de natură constituțională, care afectează caracterul statului român ca stat de drept.

100. Se mai arată că o formațiune de judecată, așa cum este considerat completul de 5 judecători, este constituită prin încălcarea legii și în desconsiderarea principiilor statului de drept care guvernează, în general, înfăptuirea actului de justiție, ceea ce contravine angajamentelor asumate de România în calitatea sa de membru al Consiliului Europei și al Uniunii Europene.

101. Se subliniază faptul că revine Curții Constituționale rolul de a aprecia dacă funcționarea unei instanțe instituite în mod ilegal poate să asigure un proces penal echitabil și dacă judecătorii membri ai unor astfel de completuri se mai bucură de prezumția de imparțialitate.

102. Se menționează că soluționarea acestui conflict juridic de natură constituțională se desfășoară într-un context social mai larg, în care activitatea de înfăptuire a justiției în România este monitorizată de organisme internaționale, și în care structuri ale Uniunii Europene și-au exprimat interesul pentru asigurarea independenței și imparțialității actului de justiție.

103. Totodată, în soluționarea conflictului juridic de natură constituțională, dedus judecății Curții Constituționale, sunt realizate referiri la art.126 alin.(4) din Constituție, indicându-se, în acest context, că Hotărârea nr.89/2018 a Colegiului de conducere al instanței supreme are o valoare și o forță juridică inferioară actului normativ organic adoptat de Parlament. Se apreciază că este inadmisibil pentru un stat de drept ca procedura de constituire a unei formațiuni de judecată să fie stabilită de puterea judecătorească. Procedura legală de constituire a unei instanțe este o problemă de politică penală, aspect care aparține sferei de competență a forului legislativ, și nu puterii judecătorești sau a unui organism intern de conducere al Înaltei Curți, căreia nici Constituția, nici Legea nr.304/2004 nu îi recunosc o astfel de competență.

104. Se arată că Hotărârea nr.89/2018 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție contravine și Deciziei Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018, prin care s-a reținut că „*potrivit art.32 alin.(5) teza întâi, completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet [...]*”. Din această perspectivă se achiesează la concluzia reținută în sesizare, potrivit căreia „alin. (5) al art.32, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 207/2018, nu face altceva decât să precizeze că președintele și vicepreședintele fac parte din completul de 5 judecători, pe care îl și prezidează, doar atunci când au fost desemnați după procedura de la alin.(4), și anume prin tragere la sorți, în ședință publică” și se apreciază că aceasta este pe deplin întemeiată.

105. Față de cele arătate se apreciază că există un conflict juridic de natură constituțională între Parlament, ca unică autoritate legiuitoare, responsabilă pentru stabilirea politicii penale a statului român, și Înalta Curte de Casație și Justiție, generat de adoptarea de către Colegiul de conducere al acesteia a Hotărârii nr.89/2018 și de refuzul instanței supreme de aplicare imediată a dispozițiilor art.32 din Legea nr. 304/2004, astfel cum au fost modificate și completate prin Legea nr.207/2018. În consecință, se solicită Curții Constituționale să constate existența acestui conflict care duce la blocarea actului de justiție înfăptuit la nivelul instanței supreme și să o oblige să reconfigureze noile completuri, potrivit procedurii stabilite de dispozițiile în vigoare ale art.32 din Legea nr.304/2004, care sunt în deplină concordanță cu Decizia instanței de contencios constituțional nr.68/2018.

106. **Președintele Camerei Deputaților**, în punctul de vedere comunicat, arată că cererea de constatare a conflictului juridic de natură constituțională este întemeiată.

107. În acest sens se arată că, odată cu adoptarea Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, conflictul constituțional dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, este evident. Deși Legea nr.207/2018 pentru

modificarea și completarea Legii nr.304/2004 a intrat în vigoare la 3 zile de la data publicării, respectiv la 23 iulie 2018, prin Hotărârea nr.89/4 septembrie 2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a hotărât că:

„d. Analizând dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, modificată și completată prin Legea nr.207/2018, cu referire la activitatea Completelor de 5 Judecători, cu majoritate, constată că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite «la începutul fiecărui an» și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019. Cu opinia separată a doamnei judecător Simona Neniță în sensul că, dispozițiile legii noi sunt norme de organizare ce vizează compunerea completelor și, în absența unei norme tranzitorii, sunt de imediată aplicare.”

108. În mod evident, Hotărârea nr.89/4 septembrie 2018 are valoarea unui refuz explicit al Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a se conforma dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004 privind compunerea și funcționarea Completurilor de 5 Judecători.

109. De la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, compunerea Completurilor de 5 judecători la Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a făcut prin tragere la sorți, așa cum prevede art.32 din Legea nr.304/2004, ci contrar legii, din moment ce acestea cuprind membri „de drept”. Astfel, și înainte și după ultima modificare adusă art.32, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție are atribuția de a aproba compunerea completurilor de 5 judecători. Prin Legea nr.207/2018 au fost menținute dispozițiile alineatului (4), cu privire la desemnarea prin tragere la sorți în ședință publică, însă a fost modificat alineatul (5), care prevede că *„Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alin. (4).”*

110. Din redactarea alineatului (5) al articolului 32 rezultă cert că președintele sau vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție asigurau conducerea completului de 5 judecători doar atunci când aceștia făceau parte din complet, potrivit procedurii prevăzute de alin.(4), respectiv prin tragere la sorți, în ședință publică. Tocmai de aceea a fost prevăzută ipoteza în care niciunul dintre judecătorii care au funcții de conducere nu este desemnat în complet, situație în care completul va fi prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora. Acest conflict de natură constituțională în mod evident înfrânge sistematic atât voința legiuitorului, cât și garanțiile constituționale privind accesul liber la justiție.

111. Este invocată Decizia Curții Constituționale nr.838 din 27 mai 2009, prin care s-a constatat că Înalta Curte de Casație și Justiție nu are competența constituțională să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora; întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a încălcat această competență, Curtea Constituțională a reținut *„existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte”*.

112. Tot astfel, Curtea a stabilit cu exactitate calea de urmat pentru autoritățile publice în conflict, în situații în care textul constituțional de referință nu cuprindea prevederi exprese, ceea ce a impus o interpretare sistematică și logică a normelor legii fundamentale. În temeiul dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție și principiului supremației Constituției, aceste dezlegări sunt obligatorii. Este, de altfel, concluzia enunțată de Raportul general pentru cel de-al XV-lea Congres al Conferinței Curților Constituționale Europene în privința tuturor statelor participante la Congres: *„în toate statele, actele pronunțate de instanțele de contencios constituțional privind soluționarea conflictelor organice sunt obligatorii”*. În acest sens, Raportul citează, între altele, exemplul Germaniei, unde „prevederile Articolului 93.1 no. 1 din Legea fundamentală, coroborate cu cele ale § 67.1 propoziția 1 din BVerfGG instituie prezumția că, în cadrul raporturilor reciproce, organele constituționale vor respecta decizia Curții Constituționale Federale prin care s-a constatat neconstituționalitatea unei măsuri, fără a mai fi necesar să pronunțe o obligație expresă și executarea acesteia. Această stare de respect reciproc (*Interorganrespekt*) între organele constituționale, care decurge din principiul statului de drept prevăzut de Articolul 20.3 din Legea fundamentală și ca obligație a executivului și a legislativului de a nu întreprinde măsuri care să contravină Legii fundamentale, oferă suficiente garanții că toate părțile implicate în procedura de litigiu se supun constatărilor juridice ale Curții Constituționale Federale”.

113. Tot astfel, Curtea Constituțională a României a statuat de principiu că *„Deciziile Curții Constituționale nu pot fi lipsite de efecte juridice și trebuie aplicate, potrivit principiului constituțional al comportamentului loial”*, subliniindu-se, în același timp, importanța principiului constituțional general al comportamentului loial, sens în care revine, în principal, autorităților publice sarcina de a-l aplica și respecta în raport cu valorile și principiile Constituției, inclusiv față de principiul consacrat de art.147 alin.(4) din

Constituție, referitor la caracterul general obligatoriu al deciziilor instanței constituționale.

114. Având în vedere considerentele prezentate, se susține că neaplicarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în privința compunerii completurilor de 5 judecători, a legii, astfel cum a fost adoptată de Parlament, în înțelesul confirmat și de către Curtea Constituțională, coroborată cu refuzul explicit de a modifica configurația completurilor în acord cu prevederile legale, reprezintă o depășire de către instanța supremă a atribuțiilor sale constituționale prin arogarea unor atribuții care revin Parlamentului — căruia îi neagă practic puterea de a legifera —, situație care generează un conflict de natură constituțională, ce poate fi dezlegat numai de către Curtea Constituțională.

115. La dosarul cauzei, domnul Adrian Toni Neacșu, avocat în cadrul Baroului București, Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu sediul în București, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Romanian Community Coalition din Statele Unite ale Americii au depus, în calitate de *amicus curiae*, memorii cu privire la prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție.

CURTEA,

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, înscrisurile depuse, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului Guvernului, președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale reprezentantului Senatului, prevederile Constituției și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

(1) Admisibilitatea cererii formulate de către prim-ministrul Guvernului

116. Sub aspectul titularului dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională se constată că prim-ministrul Guvernului este titular al acestui drept, conform art.146 lit.e) din Constituție. Jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008, Decizia nr.972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.800 din 28 noiembrie 2012, Decizia nr.460 din 3 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.762 din 9 decembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 17 aprilie 2015, Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.181 din 14 martie 2017, paragraful 55, sau Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018, paragraful 59, sau Decizia nr.358 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 7 iunie 2018, paragrafele 53 și 54) ilustrează situații în care sesizarea a aparținut fie Președintelui României, fie președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, fie președintelui Senatului, cu toate că aceste autorități publice nu erau părți ale conflictelor reclamate. Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le îndrituiește a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, dispoziția constituțională nedistingând după cum autoritățile pe care le reprezintă sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea. Prin urmare, Curtea a constatat că subiectele de drept prevăzute de art.146 lit.e) din Constituție sunt în drept să formuleze cereri cu privire la soluționarea unor conflicte juridice de natură constituțională, deși nu sunt părți în aceste conflicte, deci nu justifică un interes propriu. Așadar, textul constituțional al art.146 lit.e) operează o distincție între cele două categorii de subiecte de drept, și anume titularii dreptului de a sesiza Curtea Constituțională, enumerați expres de norma constituțională, respectiv autoritățile publice care pot avea calitatea de parte în conflict, și are ca scop delimitarea calităților procesuale ale acestora în cauza dedusă judecării Curții. Astfel, prima categorie, prin formularea cererii de sesizare a Curții, acționează în virtutea dreptului conferit de Constituție, fără a dobândi calitatea procesuală de parte a conflictului, în vreme ce a doua categorie dobândește calitatea procesuală de parte a conflictului.

117. În cauza de față se constată că prim-ministrul Guvernului este un subiect de drept care are competența ca, în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, să formuleze cereri cu privire la soluționarea unor conflicte juridice de natură constituțională, fără a fi, însă, parte în cadrul conflictului juridic de natură constituțională cu care a sesizat Curtea Constituțională. În consecință, condiția de admisibilitate referitoare la titularul cererii este îndeplinită.

118. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale [a se vedea Decizia nr.358 din 30 mai 2018, paragraful 55], autoritățile publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt numai cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești [Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.877 din 7 noiembrie

2017, paragraful 58], respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii [Decizia nr.988 din 1 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.784 din 24 noiembrie 2008]. De asemenea pot fi părți în conflictul juridic de natură constituțională prim-ministrul sau ministrul justiției, atunci când își exercită o atribuție proprie, Ministerul Justiției sau chiar prefectul [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, paragrafele 57, 62].

119. În cauza de față, Curtea constată că părțile implicate în pretinsul conflict juridic de natură constituțională sunt chiar cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție.

120. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, conflictul juridic de natură constituțională presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate ori mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței ori în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor (Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005). Totodată, conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori îndeplinirea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale (Decizia nr.97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008). Mai mult, Curtea a statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea” (Decizia nr.270 din 10 martie 2008). Prin urmare, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională „nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, Decizia nr.1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.818 din 7 decembrie 2010, Decizia nr.108 din 5 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 9 aprilie 2014, sau Decizia nr.285 din 21 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.478 din 28 iunie 2014).

121. Raportat la cauza de față, Curtea constată că cererea formulată de prim-ministru vizează o situație litigioasă, întrucât privește un diferend între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la limitele de competență ale acestora. De asemenea, litigiul are un caracter juridic, întrucât ceea ce se impută Înaltei Curți de Casație și Justiție este o conduită care interferează cu rolul constituțional al Parlamentului, excedând, astfel, rolului său constituțional.

122. În continuare, Curtea urmează să stabilească dacă această situație juridică litigioasă are natură constituțională sau legală, urmând a fi analizată conduita imputată, din perspectiva rolului și competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Parlamentului, în cadrul ordinii constituționale.

123. Astfel, potrivit art.29 alin.(1) lit.a) teza întâi din Legea nr.304/2004, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă, act administrativ unilateral cu caracter normativ, ca natură juridică. Conform art.19 lit.a¹) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă numărul completurilor de 5 judecători în materie penală, la propunerea președintelui Secției penale, aprobă compunerea completurilor de 5 judecători și a completurilor din cadrul secțiilor; de asemenea, potrivit art.19 lit.j) din același Regulament, Colegiul de conducere dezbate și aprobă măsurile necesare pentru buna desfășurare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție.

124. După intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013, prin Hotărârea nr.3/2014 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, **Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a modificat regulamentul antereferit, stabilind, din coroborarea noilor art.28 și 29, că un complet de 5 judecători cuprinde un membru de drept și 4 trași la sorți, în condițiile în care legea reglementa desemnarea tuturor membrilor completului prin tragere la sorți.** După intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.636 din 20 iulie 2018, care menținea aceeași soluție legislativă de tragere la sorți a tuturor membrilor completului, prin Hotărârea nr.89/2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a apreciat că se impune amânarea aplicării Legii nr.207/2018,

până la data de 1 ianuarie 2019.

125. În aceste condiții, se poate observa că **actul Colegiului de conducere, organ administrativ cu caracter colegial, este unul administrativ, indiferent că este vorba de un act generat pentru modificarea/completarea/abrogarea Regulamentului sau de un act adoptat în aplicarea acestuia.** Potrivit art.2 alin.(1) lit.c) din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.154 din 7 decembrie 2004, actul administrativ se definește ca fiind actul unilateral cu caracter individual sau normativ, emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice. La o primă vedere s-ar putea susține că ar exista un conflict de drept administrativ, în sensul că o autoritate publică, în exercitarea atribuțiilor sale administrative, emite un act unilateral cu caracter normativ cu încălcarea legii, iar controlul legalității acestuia revine instanței de contencios administrativ. Prin urmare, se pune în discuție depășirea de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a competenței sale derivate din art.29 alin.(1) lit.a) teza întâi din Legea nr.304/2004 și art.19 lit.j) din Regulament, prin raportare la art.32 și 33 din Legea nr.304/2004. **Întrucât actul astfel adoptat este unul administrativ, conținutul său nu poate viza aplicarea și interpretarea legii de procedură; or, modul de desemnare a membrilor Completului de 5 judecători ține tocmai de aplicarea normelor procedurale.** Astfel, Curtea Constituțională trebuie să stabilească, pe de o parte, procedura în care trebuie constatată depășirea competenței sau mai degrabă lipsa de congruență între conținutul actului adoptat și temeiul de drept invocat, iar, pe de altă parte, autoritatea ce trebuie investită cu soluționarea acesteia.

126. Pentru a răspunde aspectelor relevate mai sus, Curtea reține că, potrivit art.28 alin.(1) și (3) din Legea nr.304/2004, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție exercită, alături de președinte și vicepreședinți, **conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție** și este compus din președintele, vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție și câte 2 judecători de la fiecare secție [există 4 secții], aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor. Această **conducere este una administrativă**, ceea ce înseamnă că este menită să ia măsurile necesare pentru desfășurarea în bune condiții a activității administrative și jurisdicționale a instanței supreme. În acest sens, art.28 alin.(3) teza a doua și a treia din Legea nr.304/2004 stabilește următoarele: *„Când se dezbat probleme economico-financiare și administrative, la ședințele colegiului de conducere participă managerul economic al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care are vot consultativ. La ședințele colegiilor de conducere pot participa și președinții de secții”*.

127. De aceea, **Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate prelua atribuții jurisdicționale din chiar sfera de competență primară a puterii judecătorești.** Or, în cauză, se impută faptul că, pe de o parte, **hotărârile Colegiului de conducere nr.3/2014 și nr.89/2018 au normat aspecte care vizează activitatea jurisdicțională a instanței, și, pe de altă parte, modul, contrar voinței legiuitorului, de interpretare a legii.** Astfel, prin actele Colegiului de conducere — acte administrative unilaterale cu caracter normativ — privind compunerea Completurilor de 5 judecători la care completurile înseși au trebuit implicite să achieseze s-a ajuns la poziționarea instituției în sine a Înaltei Curți de Casație și Justiție într-o paradigmă, care pune în discuție atât depășirea competențelor sale constituționale, cât și plasarea sa în afara ordinii normative constituționale.

128. Curtea reține că nu este vorba doar de utilizarea unui temei regulamentar deficitar în adoptarea hotărârilor Colegiului de conducere sau de o simplă eroare regulamentară de apreciere asupra conținutului legii, întrucât actele adoptate, nu numai că nu vizează competența administrativă a Colegiului de conducere, pentru a fi considerate simple încălcări ale legii, dar **exprimă, în realitate, o luare de poziție a instanței supreme față de actul adoptat de Parlament, ce poate avea consecințe asupra corectei evaluări atât a principiului separației și echilibrului puterilor în stat, cât și a dreptului constituțional la un proces echitabil, din perspectiva imparțialității obiective a instanței supreme.**

129. Prin urmare, fără a se pronunța în acest stadiu al analizei sale cu privire la încălcarea art.1 alin.(4) și art.21 alin. (3) din Constituție, Curtea constată că actele emise de Colegiul de conducere — acte administrative —, precum și întreaga sa practică dezvoltată, după adoptarea Hotărârii sale nr.3/2014, sub imperiul Legii nr.255/2013, constituie un ansamblu unitar de acte și acțiuni cu semnificație constituțională în raport cu actul de legiferare. Astfel, Curtea Constituțională nu este chemată să se pronunțe asupra caracterului legal sau nu a Hotărârilor nr.3/2014 și nr.89/2018, **ci asupra conduitei Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere al acesteia, față de actul de legiferare al Parlamentului, materializat atât în Legea nr.255/2013, cât și în Legea nr.207/2018.**

130. Stabilirea conduitei Înaltei Curți de Casație și Justiție nu se raportează, în mod necesar, numai la un anumit act, ci la un complex de acte/acțiuni/inacțiuni care, împreună, au aptitudinea de a indica relevanța și natura constituțională a conflictului. Prin urmare, pentru a se determina conduita unei autorități publice

nu are relevanță faptul că fiecare act în parte, respectiv hotărâri ale Colegiului de conducere, poate fi atacat de justițiabili în fața instanței de contencios administrativ sau faptul că, în fața Completurilor de 5 judecători, justițiabilii puteau invoca excepția nelegalei compunerii a completului de judecată.

131. Curtea observă că art.2 alin.(1) lit.n) din Legea nr.554/2004 definește excesul de putere ca fiind „exercitarea dreptului de apreciere al autorităților publice prin încălcarea limitelor competenței prevăzute de lege sau prin încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor”. Aspectele invocate în prezenta cerere se referă la un exces de putere, care însă depășește sfera contenciosului administrativ, având relevanță constituțională. Arogarea unor competențe jurisdicționale de către un organ administrativ și opunerea față de actul Parlamentului se convertesc într-o conduită și o poziționare sistematică a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pe coordonate contrare principiului separației puterilor în stat. Continuitatea și forța cu care s-a impus în sistemul juridic această autoritate interpretativă indică geneza și consolidarea unei paradigme juridice, în care **interpretarea normei juridice subordonează însăși conținutul normativ al acesteia. Or, Constituția reglementează în sarcina instanțelor judecătorești sau a administrației numai interpretarea, aplicarea și executarea normei juridice, după caz, acestea neputând interfera cu activitatea generatoare de norme. Astfel, ceea ce se solicită a se sancționa este paradigma dezvoltată la nivelul instanței supreme care, pe de o parte, acordă un rol preeminent Colegiului de conducere al acesteia față de completurile de judecată și, pe de altă parte, califică dispozițiile legii de procedură ca fiind reguli de organizare judiciară, tocmai pentru a justifica, în esență, intruziunea organului administrativ în activitatea de judecată.**

132. Dezvoltând jurisprudența sa, conturată prin Decizia nr.108/2014, Curtea observă că în acea cauză a stabilit că intervenția sa „devine legitimă ori de câte ori autoritățile și instituțiile publice menționate în titlul III din Constituție ignoră sau își asumă competențe constituționale de natură a crea blocaje **ce nu pot fi înlăturate în alt mod.** Aceasta este esența unui conflict juridic de natură constituțională”. Atunci când Curtea a stabilit că intervenția sa este subsidiară, a avut în vedere faptul că autoritățile publice implicate în „litigiul” respectiv puteau găsi alte soluții punctuale pentru a reintra în starea de legalitate, **ceea ce înseamnă că litigiul astfel dedus judecății sale nu s-a ridicat, prin implicațiile sale, la o relevanță constituțională.** Or, *în speța de față*, relevanța constituțională este dată chiar de paradigma juridică dezvoltată la nivelul **Înaltei Curți de Casație și Justiție și susținută de lipsa unui mecanism instituțional autoreglator, din moment ce, chiar prin punctul de vedere exprimat, instanța supremă propune ca însuși justițiabilul, și nu autoritățile publice, să utilizeze mecanismele prevăzute de lege pentru a îndrepta eventualul derapaj al unei autorități publice.**

133. Așadar, Curtea constată că regula este aceea ca, în măsura în care există mecanisme prin care autoritățile publice să se autoregleze prin acțiunea lor directă și nemijlocită, rolul Curții Constituționale devine unul subsidiar. În schimb, în lipsa acestor mecanisme, în măsura în care misiunea reglării sistemului constituțional revine în exclusivitate în sarcina justițiabilului, care este pus, astfel, în situația de a lupta pentru garantarea drepturilor sau libertăților sale în contra unei paradigme juridice neconstituționale, dar instituționalizate, **rolul Curții Constituționale devine unul principal și primordial pentru înlăturarea blocajului constituțional rezultat din limitarea rolului Parlamentului în arhitectura Constituției.**

134. Prin urmare, decizia anterioară nu poate fi opusă situației de față, din moment ce în ipoteza acesteia exista un mecanism de autoreglare efectiv chiar între autoritățile implicate în acel conflict juridic. În schimb, în prezenta cauză, nu numai că reglarea întregului sistem constituțional, sub aspectul raporturilor existente între Înalta Curtea de Casație și Justiție, respectiv Parlament, se realizează prin intermediul justițiabilului, dar apare ca fiind, în același timp, un demers dubitabil, inclusiv sub aspectul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la dreptul la un proces echitabil.

135. Cu privire la relevanța constituțională a problemei de drept deduse judecății sale, Curtea constată că principiul separației puterilor în stat impune o anumită ordine constituțională, grefată pe activitatea generatoare de norme primare a Parlamentului, celorlalte ramuri ale puterii publice revenindu-le competența de a pune în aplicare aceste norme; numai Curții Constituționale îi este permis să constate neconstituționalitatea acestora și, astfel, să le elimine din fondul activ al legislației primare. În schimb, celelalte autorități publice nu pot completa, modifica, sau abroga actele legislative ale Parlamentului [cu excepția Guvernului, atunci când acționează ca legiuitor delegat], nici prin acte administrative și nici prin hotărâri judecătorești [a se vedea și Decizia nr.838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.641 din 3 iulie 2009]. Fiecare dintre autoritățile publice trebuie să se cantoneze în limitele propriei sale competențe, neputând să își aroge competențe legislative. Ordinea constituțională, astfel cum este consacrată prin Legea fundamentală, nu poate fi nesocotită chiar de autoritățile publice care sunt investite să o apere; într-o atare situație, și anume când o autoritate, prin acțiuni concrete, se opune politicii legislative a Parlamentului, este generată o poziționare instituțională a acesteia în afara ordinii

constituționale, iar restabilirea acesteia poate fi realizată atât prin intermediul instanțelor judecătorești, cât și prin intermediul Curții Constituționale. Însă, în cazul de față, restabilirea ordinii constituționale prin potențiale acțiuni individuale ale justițiabililor în fața instanțelor judecătorești, pe lângă faptul că reprezintă o sarcină disproporționată în privința acestora, impune, prin ipoteză și formularea acestor acțiuni la aceeași instanță care a generat prezentul conflict, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție. **Or, trebuie evitate situațiile în care o persoană să devină judecătorul propriei cauze** — *Nemo debet esse iudex in causa sua*, principiu reflectat în dreptul anglo-saxon încă din 1610 [a se vedea Cauza *Dr. Bonham*, 1610, Court of Common Pleas, Anglia]. De asemenea, în acest sens, chiar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dacă un judecător, după ce a ocupat în cadrul Parchetului o funcție ce l-a condus la a examina un anumit dosar în cadrul atribuțiilor sale, se află în situația de a fi sesizat cu judecarea aceluiași dosar ca magistrat de scaun, justițiabilii au tot dreptul să creadă că el nu oferă toate garanțiile de imparțialitate [Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, paragraful 30 lit.d)].

136. De aceea, din această perspectivă, este legitimă o intervenție a Curții Constituționale, pentru **tranzarea raporturilor de ordin constituțional dintre Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție**, prin prisma actelor pe care acestea le generează. Curtea nu contestă faptul că fiecare act în parte al acestor autorități publice cunoaște un anumit mecanism constituțional de contestare, respectiv legea, prin intermediul excepției de neconstituționalitate, actele administrative, prin controlul judecătoresc pe calea contenciosului administrativ, iar hotărârile judecătorești prin intermediul căilor de atac, însă, **problema ridicată în cauza de față transcende încălcărilor punctuale ale legii și aduce în discuție definirea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice**. Astfel, din punct de vedere instituțional, **problema de drept constituțional constă în stabilirea relației existente între art.126 alin.(1), (2) și (4), respectiv art.61 alin.(1) din Constituție**, și raportarea concluziei astfel rezultate la situația de fapt generatoare a litigiului.

137. În concluzie, Curtea constată că, prin cererea formulată, este vizat un veritabil conflict juridic de natură constituțională între autorități publice prevăzute în Constituție, iar competența soluționării acestuia revine Curții Constituționale, ținând seama de gravitatea conduitei imputate la adresa ordinii constituționale și de lipsa unui mecanism de autoreglaj instituțional direct, nemijlocit și efectiv, cu deplasarea către justițiabili a sarcinii restabilirii ordinii constituționale pretins încălcate. **Prin urmare, având în vedere raporturile constituționale anterior relevate, Curtea urmează să constate că situația litigioasă dintre cele două autorități publice de rang constituțional, poate fi soluționată în cadrul competenței prevăzute de art. 146 lit.e) din Constituție.**

(2) Contestarea autorității Parlamentului de unică autoritate legiuitoare

138. Art.1 alin.(4) din Constituție a instituit principiul separației și echilibrului puterilor în stat în cadrul democrației constituționale, ceea ce presupune, pe de o parte, că niciuna dintre cele trei puteri nu poate interveni în activitatea celorlalte puteri, iar, pe de altă parte, presupune controlul prevăzut de lege asupra actelor emise de fiecare putere în parte [Decizia nr. 1.221 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.804 din 2 decembrie 2008, Decizia nr. 63 din 8 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.145 din 27 februarie 2017, paragraful 87]. Astfel, cum nici administrației nu îi este permis să cenzureze o hotărâre judecătorească [a se vedea Decizia nr. 233 din 5 iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.537 din 25 iulie 2003] sau legiuitorului să cenzureze o hotărâre judecătorească [a se vedea Decizia nr. 333 din 3 decembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.95 din 17 februarie 2003], nici instanțelor judecătorești nu le este permis să instituie/modifice/completeze/ abroge norme de reglementare primară. De asemenea, instanțelor judecătorești nu le este permisă realizarea controlului de constituționalitate [Decizia nr.838 din 27 mai 2009], să nesocotească deciziile Curții Constituționale [Decizia nr.1.222 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.864 din 22 decembrie 2008, Decizia nr.206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.350 din 13 iunie 2013, și Decizia nr.454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 1 octombrie 2018] ori să verifice oportunitatea emiterii actelor legislative/administrative [Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.181 din 14 martie 2017, și Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018].

139. Prevederile art.61 alin.(1) teza a doua din Constituție conferă Parlamentului calitatea de unică autoritate legiuitoare a țării, iar în virtutea acestui monopol legislativ, Parlamentul este singura autoritate publică care adoptă legi. Conceptul de „lege” se definește prin raportare la două criterii: cel formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în

acest scop. Această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art.61 alin.(1) teza a doua din Constituție, cu prevederile art.67, 76, 77 și 78, potrivit cărora Camera Deputaților și Senatul adoptă legi, care sunt supuse promulgării de către Președintele României și care intră în vigoare la trei zile după publicarea lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, dacă în conținutul lor nu este prevăzută o altă dată ulterioară. Criteriul material are în vedere conținutul reglementării, definindu-se în considerarea obiectului normei, respectiv a naturii relațiilor sociale reglementate, sub acest aspect Parlamentul având plenitudine de legiferare [Decizia nr. 63 din 8 februarie 2017, paragraful 88, și Decizia nr.68 din 27 februarie 2018, paragraful 73].

140. Prin Decizia nr.838 din 27 mai 2009, Curtea a statuat că „în ceea ce privește puterea legislativă, în temeiul art.61 alin. (1) din Constituție, «Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării». Pe lângă **monopolul legislativ al Parlamentului**, Constituția, în art.115, consacră delegarea legislativă, în virtutea căreia Guvernul poate emite ordonanțe simple sau de urgență. Astfel, transferul unor atribuții legislative către autoritatea executivă se realizează printr-un act de voință al Parlamentului ori, pe cale constituțională, în situații extraordinare, și numai sub control parlamentar”. „Sensul art.124 alin.(1) [din Constituție] este acela că organele care îndeplinesc justiția și care, potrivit art.126 alin.(1) din Constituție, sunt instanțele judecătorești trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, aceasta fiind cea care determină comportamentul persoanelor fizice și juridice în circuitul civil și în sfera publică”. De asemenea, Curtea a reținut că „este unanim acceptat că atribuțiile judecătorului implică identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit, astfel încât legiuitorul aflat în imposibilitate de a prevedea toate situațiile juridice lasă judecătorului, investit cu puterea de a spune dreptul, o parte din inițiativă. Astfel, în activitatea sa de interpretare a legii, judecătorul trebuie să realizeze un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, fără a avea competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în acest domeniu”. Curtea a constatat, cu acel prilej, că, „în virtutea textelor constituționale menționate, Parlamentul și, prin delegare legislativă, în condițiile art.115 din Constituție, Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală. **Instanțele judecătorești nu au o asemenea competență, misiunea lor constituțională fiind aceea de a realiza justiția — art.126 alin.(1) din Legea fundamentală —, adică de a soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiecții de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective”.**

141. De asemenea, Curtea constată că Înalta Curte de Casație și Justiție, ca subiect de drept, este o persoană juridică de drept public, care, pe lângă latura jurisdicțională a activității sale, cunoaște și o latură administrativă. Această din urmă dimensiune privește organizarea și funcționarea în concret a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru realizarea funcției sale jurisdicționale, fiind reglementată prin lege și, în aplicarea acesteia, printr-un act administrativ unilateral cu caracter normativ [Regulamentul]. **Cele două laturi — jurisdicțională/administrativă — nu pot interfera între ele, niciuna neputând prelua obiectul activității celeilalte. Astfel, actele administrative generate nu pot stabili/influența compunerea completurilor sau procedura de judecată din fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, cum nici hotărârile judecătorești pronunțate nu se substituie actelor administrative, ci controlează legalitatea acestora.**

142. Cu privire la actele administrative, având în vedere definiția acestora reglementată de art.2 alin.(1) lit. c) din Legea nr.554/2004, Curtea constată că aceasta valorifică un criteriu material în determinarea actelor administrative, astfel încât natura emitentului actului nu este una decisivă în calificarea dată actului. Astfel, este de observat că nu numai autoritățile publice care fac parte din puterea executivă emit acte administrative, ceea ce înseamnă că și Înalta Curte de Casație și Justiție poate emite astfel de acte, atunci când nu acționează în sfera îndeplinirii justiției, *caz în care actele nu au caracter jurisdicțional*. Actele administrative sunt emise în scopul bunei administrări a executării cadrului normativ primar, care reclamă stabilirea de măsuri și reguli subsecvente, care să asigure corecta aplicare a acestuia. Astfel, spre exemplu, hotărârile Guvernului se adoptă întotdeauna în baza legii, *secundum legem*, și asigură aplicarea sau aducerea la îndeplinire a legilor [Decizia nr.63 din 8 februarie 2017, paragraful 89]. În cauza de față, hotărârile Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție se constituie în acte administrative unilaterale cu caracter normativ, emise în vederea organizării executării legii.

143. **În cauza dedusă judecării Curții Constituționale se aduce în discuție poziția Înaltei Curți de Casație și Justiție în raport cu Parlamentul, exprimată printr-o serie de acte administrative cu incidență asupra actului jurisdicțional ce privește, în mod nemijlocit, îndeplinirea justiției. Cele două acte administrative contestate [Hotărârea nr.3/2014 și Hotărârea nr.89/2018] transgresează limitele actului administrativ normativ ce privesc organizarea executării legii, ceea ce duce la preluarea unei funcții jurisdicționale de către organele cu caracter administrativ ale instanței supreme. De altfel, în**

acest sens, chiar Înalta Curte de Casație și Justiție, în punctul de vedere transmis la dosar, arată că „rolul constituțional al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înfăptui justiția și de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii **nu se realizează prin Colegiul de conducere** — entitate cu atribuții strict administrative de organizare a activității instanței supreme, ci prin intermediul formațiunilor de judecată”. Se mai arată că „**atribuțiile de aprobare a regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a instanței supreme** sunt atribuții ale colegiului de conducere care se nasc din lege, și nu în baza unor prerogative constituționale. În plus, aceste atribuții **nu sunt o formă de exercitare a atribuțiilor constituționale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție**, respectiv acelea de a înfăptui justiția și de a asigura o interpretare și aplicare unitară a legii”. Din aceste susțineri rezultă că **nu Colegiul de conducere trebuia să dea o interpretare a acestor norme cu vădit caracter procedural** (chiar dacă acestea sunt cuprinse în Legea nr.304/2004 privind organizarea judecătorească) și care vizau compunerea legală a Completului de 5 judecători, **ci chiar completul de judecată**. De altfel, în acest sens, în punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție se arată că „Înalta Curte nu a refuzat aplicarea legii (...), ci pur și simplu a interpretat dispozițiile contradictorii ale unor articole ce reglementau constituirea completurilor de 5 judecători”. Interpretare care, însă, s-a făcut de către Colegiul de conducere, entitate cu atribuții strict administrative, cu încălcarea/depășirea evidentă a atribuțiilor sale legale, ceea ce a interferat cu atribuțiunile jurisdicționale de natură constituțională ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

144. În punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, se arată că hotărârea Colegiului nu face decât să respecte legea, „nefiind vorba despre un refuz de a aplica o normă legală în cadrul activității de înfăptuire a actului de justiție, care să determine o depășire a atribuțiilor prevăzute de art.126 din Constituție, ci de adoptarea unor măsuri de organizare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv constituirea Completurilor de 5 judecători potrivit textelor de lege modificate, cu respectarea elementului temporal indicat în cuprinsul alin.(1) al art.32 din Legea nr.304/2004”. Totuși, în același punct de vedere, se subliniază că „Problema în discuție este, însă, generată de modul în care **Colegiul de conducere al instanței supreme a înțeles să interpreteze și să aplice legea**, în adoptarea hotărârilor sale de stabilire a Completurilor de 5 judecători”. Astfel, chiar Înalta Curte de Casație și Justiție recunoaște că, în realitate, Hotărârea nr.89/2018 nu a vizat simple măsuri organizatorice, ci interpretarea și aplicarea legii în privința legalei compunerii a unei formațiuni de judecată.

145. **Practic, prin propriile sale hotărâri, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și-a atribuit competențe ce aparțin completului de judecată, în interpretarea unor texte legale cu vădit caracter procedural, subrogându-se completului de judecată. Întrucât Colegiul de conducere și-a atribuit lui însuși această funcție jurisdicțională aparținând Completurilor de 5 judecători, Curtea urmează să stabilească dacă și în ce măsură Colegiul de conducere a realizat și o interpretare greșită a legii, respectiv a art.32 din Legea nr.304/2004.**

146. Curtea observă că în perioada noiembrie 2010 — ianuarie 2014, potrivit art.32 alin.(4) și (5) din Legea nr. 304/2004, astfel cum a fost modificat și completat prin Legea nr.202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.714 din 26 octombrie 2010, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aproba compunerea completurilor de 5 judecători. Judecătorii care făceau parte din aceste completuri erau desemnați de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Completul de 5 judecători era prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. În lipsa acestora, completul putea fi prezidat de un președinte de secție desemnat în acest scop de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Astfel, legea nu prevedea tragerea la sorți a membrilor completului, aceasta realizându-se prin regulamentul instanței supreme, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea nr.24/2010 (a se vedea art.I pct.5 din hotărâre). Se mai reține că tragerea la sorți era efectuată numai în privința a patru din cei cinci judecători ai completului, din moment ce președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție prezida completul anterefert.

147. Curtea reține că, la data de 1 februarie 2014, a intrat în vigoare Legea nr.255/2013, care, prin art.72 pct.9, a modificat art.32 alin.(1), (4) și (5) din Legea nr.304/2004. În urma modificării operate, art.32 alin.(4) teza a doua din Legea nr.304/2004 prevedea că „*Judecătorii care fac parte din aceste complete [Completurile de 5 judecători — s.n.] sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție*”. Totodată, art.32 alin.(5) din aceeași lege prevedea: „*Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, potrivit alin.(4), de președintele Secției penale sau de decanul de vârstă, după caz*”. Din cele de mai sus, rezultă că art.32 alin.(4) din lege a reglementat, în mod expres, tragerea la sorți a tuturor membrilor Completului de 5 judecători, fără să facă vreo diferențiere între aceștia și fără să consacre instituția membrului „*de drept*”. De asemenea, art. 32

alin.(5) din lege a stabilit că președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție prezidează completul doar dacă au fost desemnați prin tragere la sorți ca membri ai acestuia, aceeași regulă aplicându-se, evident, și în privința președintelui secției penale. Prin urmare, textul analizat conferă acestora dreptul de a prezida completul în măsura în care sunt desemnați prin tragere la sorți, și nu pe acela de a face parte de drept din complet. Astfel, voința legiuitorului a fost aceea de a aplica regula tragerii la sorți în privința tuturor membrilor completului, în vederea asigurării imparțialității obiective a acestuia și a evitării stabilirii unor raporturi de preeminență între membrii completului.

148. Totuși, după intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, prin Hotărârea Colegiului de conducere nr.3/2014, s-a stabilit o practică menținută până în prezent, prin care unul dintre membrii Completurilor de 5 judecători era de drept o persoană din conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiției (președinte, vicepreședinte, președinte de secție). Astfel, s-a creat și menținut o evidentă diferență de optică între voința legiuitorului, exprimată prin lege, și interpretarea dată acestei voințe, exprimată printr-un act administrativ. În timp ce legea stabilea că toți judecătorii care fac parte din complet sunt trași la sorți, actul administrativ a limitat/limitează sfera legii, timp de aproape 5 ani. Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție a ignorat intrarea în vigoare a noii legi (Legea nr.255/2013), cu privire la modul de compunere a completurilor de 5 judecători, rămânând tributari Legii nr.202/2010, care, într-adevăr, prevedea că președintele instanței supreme prezida Completurile de 5 judecători și de unde se putea trage concluzia că acesta era un membru de drept al acestora. În aceste condiții, pe cale regulamentară, a stabilit că numai 4 din cei 5 judecători sunt trași la sorți, *cel de-al cincilea membru fiind considerat „de drept” un judecător cu funcție de conducere, respectiv președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, vicepreședinții sau șefii de secție, ceea ce poate fi calificat drept o formă de control a activității completului din partea conducerii*. În acest fel, hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție — ca act administrativ — a creat și premisele excluderii de la aplicare a unei norme procedurale, anume textul legal care permitea și decanului de vârstă din componența Completului să îl conducă, după caz.

149. De altfel, Curtea Constituțională s-a pronunțat, prin Decizia nr.68 din 27 februarie 2018, par. 18, și a reținut că, potrivit art.32 alin.(5) teza întâi, Completul de 5 judecători este prezidat de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, atunci când acesta face parte din complet, iar judecătorii care fac parte din aceste completuri sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. **Deci, Curtea Constituțională a exclus posibilitatea ca legea să permită unei persoane din conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție să facă parte din Completul de 5 judecători, altfel decât prin tragere la sorți, numai în acest mod putând să îl conducă, după caz.** Curtea a prezumat că, în aplicarea prevederilor legale mai sus menționate, toți judecătorii care compun Completul de 5 judecători sunt trași la sorți. Curtea a arătat că „judecătorii care compun Completul de 5 judecători sunt desemnați prin tragere la sorți, deci în mod aleatoriu, în ședință publică, iar faptul că unul dintre aceștia deține și funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție sau de vicepreședinte al acestei instanțe nu conduce *de plano* la concluzia că ar fi lipsit de imparțialitate” (paragraful 20). Desigur, *per a contrario* prezumția de imparțialitate este înlăturată dacă se constată că membrii Completului de 5 judecători nu au fost desemnați prin tragere la sorți.

150. Curtea, în analiza sa, a raportat criticile de neconstituționalitate formulate în sprijinul excepției de neconstituționalitate — potrivit cărora anumite cauze sunt „repartizate spre a fi judecate anumitor judecători”, care judecă aceste cauze automat, doar în virtutea funcției de conducere, administrative pe care o îndeplinesc în cadrul instanței” — la conținutul normativ al textului legal supus controlului de constituționalitate. Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate privind respectivul articol tocmai în considerarea argumentelor antereferite, prin raportare la realitatea normativă primară existentă. Numai în aceste condiții Curtea a confirmat prezumția de constituționalitate a normei juridice. Prin urmare, revenind la coordonatele cauzei de față, Curtea constată că atașarea unui alt înțeles acestuia, pe cale de interpretare, decât cel rezultat din conținutul său strict normativ aduce în discuție un conflict juridic de natură constituțională între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv o tensiune între activitatea creatoare de norme și cea de interpretare și aplicare a acestora.

151. De altfel, în par. 8 al deciziei antereferite, Guvernul, în punctul său de vedere, înregistrat la Curtea Constituțională sub nr.10462/3 noiembrie 2016, menționează expres că, „din prevederile art.32 alin.(4) din Legea nr.304/2004 rezultă că judecătorii care fac parte din Completurile de 5 judecători sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar schimbarea membrilor completurilor se face doar în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Din redactarea alin.(5) al art.32 rezultă, de asemenea, că președintele ori vicepreședinții Înaltei Curți de Casație și Justiție intră în compunerea Completului de 5 judecători doar atunci

când aceștia fac parte din complet, potrivit procedurii de desemnare prin tragere la sorți, în ședință publică, reglementate de alin.(4). Totodată, în conformitate cu prevederile alin.(6) al art.32 din Legea nr.304/2004, cauzele care intră în competența acestor completuri sunt repartizate aleatoriu în sistem informatizat”.

152. Observând această incongruență între conținutul legii și interpretarea acesteia, de multe ori motivată pe o pretinsă lipsă de claritate a legii [a se vedea punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aflat la dosarul cauzei], Parlamentul a adoptat Legea nr.207/2018, care, la art.32 alin.(4) teza întâi, stabilește că *„Judecătorii care fac parte din aceste completuri sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de unul dintre cei 2 vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție”*, iar la art. 32 alin.(5) și (6) din lege prevede: *„Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei 2 vicepreședinți sau de președinții de secție atunci când aceștia fac parte din complet, desemnați potrivit alin.(4).*

(6) În cazul în care niciunul dintre aceștia nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători, completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora”.

153. Urmare a acestei modificări legislative, prin Hotărârea nr.89/2018, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a stabilit că *„dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite «la începutul fiecărui an» și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019”*. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, deși a invocat în permanență caracterul neclar și confuz al vechilor norme legale, în aplicarea cărora a adoptat Hotărârea nr. 3/2014, prin noua hotărâre a persistat în conduita neloială față de principiile constituționale și ale Convenției Europene a Drepturilor Omului și, în consecință, a refuzat aplicarea imediată a noii legi procedurale și a decis să aplice vechile texte legale până la data de 31 decembrie 2018, *dar și după această dată, din moment ce completurile investite cu judecarea cauzelor își păstrează componența până la soluționarea definitivă a acestora.*

154. Practic, începând cu septembrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție a amânat intrarea în vigoare a legii în urma adoptării unei hotărâri a Colegiului de conducere, menținând, astfel, Completurile de 5 judecători stabilite prin Hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 68 din 22 noiembrie 2017, prin care au fost desemnați prin tragere la sorți numai patru din cei cinci membri. Nu se poate susține că noua reglementare se aplică numai de la începutul anului 2019, în temeiul art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat prin art.1 pct.17 din Legea nr.207/2018, potrivit căruia *„La începutul fiecărui an, la propunerea președintelui sau a vicepreședinților Înaltei Curți de Casație și Justiție, Colegiul de conducere aprobă numărul și compunerea completurilor de 5 judecători”*. În acest sens, se observă că textul legal anterefert indică momentul temporal la care se aprobă numărul și compunerea completurilor de 5 judecători, fără să condiționeze de acest moment aplicarea în timp a art.32 alin.(4) din lege, potrivit căruia *„Judecătorii care fac parte din aceste completuri sunt desemnați, prin tragere la sorți, în ședință publică, de președintele sau, în lipsa acestuia, de unul dintre cei 2 vicepreședinți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție. Schimbarea membrilor completurilor se face în mod excepțional, pe baza criteriilor obiective stabilite de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție”*. Prin urmare, alin.(4) fiind o normă de procedură ce vizează modul de compunere a completului, este de imediată aplicare și nu se subsumează în mod exclusiv alineatului (1), normă de organizare judiciară. De aceea, nu era necesară o normă tranzitorie, care să stabilească aplicarea independentă a art.32 alin.(4) față de alin.(1) din lege.

155. Faptul că aceste completuri au o existență anuală nu constituie un temei pentru neaplicarea imediată a legii de procedură noi, care vizează modul de desemnare a membrilor completului. De altfel, s-ar ajunge și la o situație paradoxală: dacă completul ar fi avut o existență permanentă, noua lege cu privire la modul de desemnare a membrilor săi s-ar aplica imediat pentru cauzele care vor fi înregistrate după data intrării sale în vigoare [aplicându-se art.25 din Codul de procedură civilă pentru cauzele aflate deja pe rolul instanțelor], în schimb, dacă are un caracter temporar/anual, noua lege cu privire la modul de desemnare a membrilor săi s-ar aplica la momentul ajungerii la termen a „mandatului” completului, ceea ce înseamnă că ea s-ar aplica doar pentru cele înregistrate după data ajungerii la termen a mandatului completului de 5 judecători, constituit pe vechile reglementări. O asemenea interpretare nu poate fi acceptată în privința normelor de procedură, de imediată aplicare, pentru cauzele care sunt înregistrate după data intrării lor în vigoare. De asemenea, nu poate fi acceptat faptul că se continuă activitatea deja începută a unor completuri în care nu toți membrii sunt trași la sorți, ci doar 4, iar unul este numit de drept, fiind necesară asigurarea compunerii integral aleatorii a completurilor deja existente.

156. **În consecință, instanța supremă, prin Colegiul de conducere, pe cale de interpretare, a denaturat conținutul legii în privința modului de alegere a membrilor Completului de 5 judecători și,**

totodată, tot pe cale de interpretare, a refuzat aplicarea imediată a noii legi. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, pe cale de interpretare, a dat un alt conținut normelor de lege privind desemnarea membrilor completurilor de 5 judecători și a refuzat, în mod expres, să urmeze conținutul acestora.

157. Este de observat că textul art.32 din Legea nr. 304/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.255/2013, **nu comporta nicio dificultate de înțelegere cu privire la desemnarea și compunerea Completurilor de 5 judecători în materie penală**; de asemenea, deși veridică susținerea Înaltei Curți de Casație și Justiție referitoare la desemnarea membrilor Completurilor de 5 judecători în materie extrapenală — aspect neglijat de legiuitor la momentul anului 2014, întrucât Legea nr.255/2013 viza punerea în aplicare a Codului de procedură penală, iar intervenția legislativă operată nu a fost corelată cu dispozițiile referitoare la Completurile de 5 judecători în materie extrapenală —, Curtea reține că această problemă putea fi rezolvată prin aplicarea interpretării sistemice a normei juridice. Astfel, dacă în privința primului aspect marja de apreciere interpretativă a Colegiului de conducere este inexistentă, în privința celui de-al doilea aspect, prin apelarea la metoda de interpretare sistemică a normei de organizare judiciară, marja de apreciere interpretativă trebuia să ducă la o concluzie similară, respectiv desemnarea prin tragere la sorți a tuturor membrilor completului. Însă, se constată că **actul administrativ stabilește existența unor membri de drept**; astfel, dacă în primul caz în mod expres se stabilește acest lucru, în cel de-al doilea caz se stabilește prin intermediul unei norme de trimitere, care se aplică în mod corespunzător ipotezei Completurilor de 5 judecători extrapenale.

158. **Cu privire la amânarea intrării în vigoare a unei legi pe cale interpretativă, se constată că acest procedeu este unul inadmisibil în ordinea constituțională, pentru că, în realitate, un act administrativ, precum în speța de față, dobândește forța legii. Or, un act administrativ are menirea de a organiza executarea sau de a executa legea, și nu de a se substitui legii sau a contracara legea.** Mai mult, nici măcar legiuitorului delegat nu îi este permis ca, printr-un act de reglementare primară, să contracareze o măsură de politică legislativă [Decizia nr.1221 din 12 noiembrie 2008]. Cu alte cuvinte, dacă nici măcar printr-un act normativ având forța juridică a legii nu se poate contracara o lege, cu atât mai puțin o normă de reglementare secundară ar putea modifica/ completa/abroga o lege sau o ordonanță ori ordonanță de urgență.

159. **Este de observat că actul administrativ anterefert nu vizează o situație tranzitorie, întrucât nu se referă la cauzele aflate pe rolul actualelor Completuri de 5 judecători desemnate pentru anul 2018, ci la Completurile care trebuie alcătuite după noua lege, care corectează practica în curs, contrară, ea însăși, Legii nr.304/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.255/2013.** Astfel, Completurile de 5 judecători ar urma să continue să judece respectivele cauze cu care au fost deja investite, până la intrarea în vigoare a noii legi, în timp ce noile Completuri de 5 judecători ar urma să judece cauzele cu care vor fi investite după constituirea lor.

160. De altfel, în acest sens, **Curtea constată că, în realitate, există două tipologii de cauze, respectiv cele aflate deja pe rolul Completurilor de 5 judecători în materie penală și cele viitoare care urmează a se înregistra, astfel că Hotărârea nr.89/2018 nu rezolvă nicio situație tranzitorie, ci doar mută limita temporală dintre cele două categorii de cauze.**

161. **În privința Completurilor de 5 judecători extrapenale, neexistând vreun aspect care să vizeze procesele în curs, nu se poate invoca faptul că Hotărârea Colegiului de conducere nr.89/2018 ar fi fost justificată/întemeiată pe dispozițiile art.25 alin.(1) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „Procesele în curs de judecată [...] începute sub legea veche rămân supuse acelei legi”.** Curtea reține că nelegala compunere a instanței reprezintă o nulitate necondiționată de existența unei vătămări, ceea ce, în esență, exprimă nulitatea absolută a actelor efectuate de un astfel de complet, din moment ce s-a încălcat o normă care ocrotește un interes public [a se vedea art.174 alin.(2) și art.176 pct.4 din Codul de procedură civilă]. De asemenea, Curtea reține că nelegala alcătuire a instanței constituie motiv de casare; în acest sens, art.488 alin.(1) pct.1 din Codul de procedură civilă prevede: „Casarea unor hotărâri se poate cere numai pentru următoarele motive de nelegalitate: 1. când instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale”. Mai mult, hotărârea dată în recurs este supusă contestației în anulare, dacă a fost pronunțată cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea instanței, în condițiile în care se invocase excepția corespunzătoare, iar instanța de recurs a omis să se pronunțe asupra acesteia [art. 503 alin.(2) pct.1 din Codul de procedură civilă]. Se mai reține că o asemenea normă este de ordine publică și nu poate fi, astfel, acceptată în niciun fel încălcarea normelor legale referitoare la compunerea instanței.

162. **În materie penală, având în vedere că art.354 din Codul de procedură penală [care prevede că „Instanța judecă în complet de judecată a cărui compunere este cea prevăzută de lege”], care este o normă de trimitere, încorporează în mod ideal norma la care se trimite, se poate constata că acesta califică în sine compunerea instanței drept o normă de procedură penală, iar normele de procedură penală, ca regulă, sunt**

de imediată aplicare. În acest sens, art.281 — *Nulitățile absolute* din Codul de procedură prevede în mod expres că „*determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind: a) compunerea completului de judecată*” (a se vedea, în acest sens, cu privire la perspectiva istorică a instituției nulității absolute, cu referire la compunerea nelegală a completului, în Codurile de procedură penală din 1936, 1968 și 2009, Decizia nr.302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 17 iulie 2017, paragrafele 23, 24 și 36). Mai mult, art.426 lit.d) din Codul de procedură penală indică faptul că dacă instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii, se poate formula contestație în anulare împotriva unei asemenea hotărâri penale.

163. În sensul că legea procesual penală este de imediată aplicare, Curtea reține Decizia nr.178/2018, prin care s-a statuat că „normele procesual penale sunt guvernate de principiul aplicării imediate, acesta vizând atât cauzele în curs de urmărire penală, cât și cele aflate în faza judecătii. De altfel, acest aspect a fost statuat și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza *Scoppola împotriva Italiei* (nr.2), paragraful 110, prin care Curtea de la Strasbourg a arătat că dispozițiile art.7 privind legalitatea incriminării și pedepsei din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sunt aplicabile numai cu privire la normele penale de incriminare, în timp ce în domeniul normelor procesuale este aplicabil principiul *tempus regit actum*. Totodată, Curtea Constituțională a constatat, în jurisprudența sa, că instituirea regulilor de desfășurare a procesului constituie atributul exclusiv al legiuitorului, acesta fiind sensul prevederilor art.126 alin.(2) din Constituție, care, referindu-se la competența instanțelor judecătorești și la procedura de judecată, stabilește că acestea «sunt prevăzute numai de lege» (Decizia nr.460 din 28 octombrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.153 din 7 decembrie 2004)”.

164. De asemenea, prin Decizia nr.215/2018, Curtea a statuat că, având în vedere „premisele că, în ceea ce privește domeniul de aplicare al legii procesual penale, a fost consacrat principiul activității acesteia, care presupune că aceasta este de imediată aplicare, vizând și cauzele în curs de urmărire penală sau de judecată, instanța judecătorească a reținut că, în materie penală, în exercitarea legitimității sale constituționale de a adopta norme de procedură, conferită de art.126 alin.(2) din Constituție, legiuitorul a înțeles să reconfigureze modalitatea de reglementare a exercitării căilor de atac, instituind doar posibilitatea atacării cu apel a hotărârii primei instanțe. Totodată, legiuitorul, prin dispozițiile de lege tranzitorii, a prevăzut aplicarea acestei noi viziuni și asupra proceselor începute înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală aflate în faza judecătii în primă instanță sau în apel”.

165. **Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că legea a intrat în vigoare în cursul anului 2018 și, în lipsa vreunei prevederi care să proroge aplicarea sa pentru anul următor în privința modului de desemnare a membrilor completurilor de 5 judecători, rezultă că textul art.32 din lege a intrat în vigoare la trei zile de la publicarea sa, respectiv la data de 23 iulie 2018.** În aceste condiții, Înaltei Curți de Casație și Justiție îi revine obligația constituțională de a aplica legea de îndată ce aceasta a intrat în vigoare, indiferent de materia penală sau extrapenală în care judecă aceste completuri, iar Colegiul de conducere nu putea face altceva decât să ia măsurile organizatorice necesare aplicării legii.

166. **În schimb, Colegiul de conducere — entitate esențialmente administrativă — a preluat un atribut ce ține de sfera jurisdicțională a instanței supreme, contrar art.126 alin.(1) din Constituție, și nu numai că a preluat un atare atribut, dar a și interpretat eronat textul art.32 din Legea nr.207/2018, refuzându-i aplicarea în cursul anului 2018, aspect care este contrar art.61 alin.(1) și art.126 alin.(2) din Constituție.**

167. De asemenea, alăturat constatării anterior realizate, Curtea reține că o practică administrativă a fost transformată, fără a fi contestată în vreun fel, într-una judiciară. S-a conturat, astfel, o paradigmă juridică ce acordă un rol central interpretării normei, subordonând, în mod vădit, norma.

168. În realitate, problema legalei compuneri a Completului de 5 judecători este un aspect de procedură, iar soluționarea acesteia ține, în mod primar, de competența formațiunii de judecată. Astfel, în materie penală, Completul de 5 judecători avea posibilitatea să invoce în orice stare a procesului din oficiu excepția nelegalei sale compuneri, având în vedere că încălcarea dispozițiilor privind compunerea completului de judecată se sancționează întotdeauna cu nulitatea absolută [a se vedea, în acest sens, art.281 alin.(1) lit.a) și alin.(2) și (3) din Codul de procedură penală]. Situație este identică și în materie extrapenală, art.176 pct.4 și art.178 alin.(1) din Codul de procedură civilă sancționând cu nulitate necondiționată și absolută încălcarea normelor procedurale privind compunerea instanței.

169. În subsidiar, Curtea mai reține că, în condițiile în care au îmbrățișat o anumită practică judiciară, Completurile de 5 judecători, dacă apreciau că se pune problema nelegalei lor compuneri,

aveau la dispoziție, potrivit art.34 alin.(1) din Regulament, potrivit căruia „La sesizarea completelor de judecată, judecătorii secțiilor dezbate fiecare caz privind schimbarea jurisprudenței și hotărăsc, cu votul majorității, sesizarea Secțiilor Unite pentru a decide potrivit art.26 din Legea nr.304/2004, republicată”, coroborat cu art.26 din Legea nr.304/2004, posibilitatea sesizării secției corespunzătoare, ai cărei judecători dezbate fiecare caz privind schimbarea jurisprudenței și hotărăsc, cu votul majorității, sesizarea Secțiilor Unite pentru a decide potrivit art.26 din Legea nr.304/2004, republicată. Se reține că art. 25 lit.b) din Legea nr.304/2004 prevede că „Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru: [...] b) soluționarea, în condițiile prezentei legi, a sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție”, în timp ce art.26 din aceeași lege: „Dacă o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe, întrerupe judecata și sesizează Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care judecă cu citarea părților din dosarul a cărui judecată a fost întreruptă. După ce Secțiile Unite s-au pronunțat asupra sesizării privind schimbarea jurisprudenței, judecata continuă”.

170. Totodată, potrivit art.27 alin.(1) din Legea nr.304/2004, „La sfârșitul fiecărui an, Înalta Curte de Casație și Justiție, în Secții Unite, stabilește cazurile în care este necesară îmbunătățirea legislației și le comunică ministrului justiției”.

171. Prin urmare, existau mecanisme de reglaj atât de natură jurisdicțională, în cazul în care se dorea modificarea jurisprudenței referitoare la legala compunere a completurilor de 5 judecători, cât și de natură mixtă jurisdicțional-interinstituțională, în cazul în care se aprecia că norma nu este clară, precisă sau previzibilă. Însă, s-a preferat o preluare a unei practici administrative la nivel jurisdicțional, ceea ce s-a convertit într-o încălcare a legii atât la nivel administrativ, cât și la cel jurisdicțional. Așadar, Completurile de 5 judecători au preluat practica administrativă a Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ignorând ele însele legea.

172. Cele de mai sus demonstrează faptul că poziția Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost însușită, începând cu 1 februarie 2014 până în prezent, și de practica judiciară, de jurisprudența generată de Completurile de 5 judecători, și, astfel cum se afirmă în punctul de vedere al instanței supreme, aflat la dosarul cauzei, întrucât nimeni nu a contestat legala compunere a Completului de 5 judecători, așadar, nu s-a ridicat excepția nelegalei compuneri a completului de judecată nici măcar din oficiu, pentru ca eventual sistemul judecătoresc să se autoregleze, ele au rămas ca atare investite cu soluționarea cauzelor și au pronunțat hotărâri judecătorești.

173. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că „respectarea statului de drept nu se limitează la această componentă, ci implică, din partea autorităților publice, comportamente și practici constituționale, care își au sorginea în ordinea normativă constituțională, privită ca ansamblu de principii care fundamentează raporturile sociale, politice, juridice ale unei societăți. Altfel spus, această ordine normativă constituțională are o semnificație mai amplă decât normele pozitive edictate de legiuitor, constituind cultura constituțională specifică unei comunități naționale. Prin urmare, colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială între autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției” [Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.877 din 7 noiembrie 2017, paragraful 107].

174. Or, modul atipic de poziționare a instanței supreme față de Parlament, din 1 februarie 2014 până în prezent, denotă o nesocotire atât a obligației de respectare a legilor, prevăzută de art.1 alin.(5) din Constituție, cât și a exigențelor statului de drept, mai exact a loialității constituționale — element intrinsec al acestuia — de care instanța supremă trebuie să dea dovadă.

175. În concluzie, Curtea constată că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Hotărârile nr.3/2014 și nr.89/2018 ale Colegiului de conducere, a modificat, printr-un act administrativ, o lege, adoptată de Parlament, ceea ce denotă o opoziție/contracurare a politicii legislative. Rezultă că, în aceste condiții, Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție și-a arogat o competență ce ținea de funcția jurisdicțională a instanței supreme, funcție care se realizează prin intermediul completurilor de judecată, singurele în drept să hotărască asupra legalei compuneri a acestora. Astfel, Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin practica sa administrativă, a influențat, în mod nepermis, practica judiciară a Completurilor de 5 judecători, cu privire la aspectul legalei lor compuneri, din moment ce Completurile de 5 judecători au achiesat, în mod tacit, la o compunere nelegală, încălcând ele însele Legea nr.304/2004, începând cu 1 februarie 2014 și până

în prezent.

(3.2.) În raport cu nesocotirea dreptului la un proces echitabil, prevăzut la nivel legal la art.6 din Codul de procedură civilă și art.8 din Codul de procedură penală, expresie a art.21 alin.(3) din Constituție

176. Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că puterea publică, în mod axiomatic, are caracter unic și organizat, iar în sistemul de drept continental, instrumentul juridic primar care ordonează puterea publică este actul fundamental al statului, respectiv Constituția sau Legea fundamentală, după caz. Acesta, prin natura sa, implică, pe de o parte, o dimensiune constitutivă, care vizează stabilirea/instituirea puterilor statului și a autorităților publice fundamentale, și, pe de altă parte, **o dimensiune atributivă, care vizează conferirea și definirea atribuțiilor/competențelor autorităților publice antereferite.** Așadar, puterea publică nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune diviziunea funcțiilor între diferitele autorități publice, iar în privința celor de rang constituțional aceasta își are, în mod evident, temeiul direct și originar în Constituție [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, paragraful 66].

177. Transpunând acest considerent la nivelul organizării completurilor de judecată, Curtea reține că instanțele judecătorești, astfel cum sunt reglementate prin Constituție și Legea nr.304/2004, își realizează funcția de înfăptuire a justiției prin intermediul judecătorilor organizați în completuri de judecată. Pentru ca organizarea puterii judecătorești să nu devină în sine aleatorie și pentru a nu permite apariția unor elemente de arbitrar, legiuitorul constituant a stabilit că **procedura de judecată se stabilește prin lege, iar cu privire specială asupra Înaltei Curți de Casație și Justiție a consacrat faptul că atât compunerea sa, cât și regulile de funcționare se stabilesc prin lege organică.** Astfel, atunci când legiuitorul constituțional se referă la *compunerea* instanței supreme — noțiune autonomă folosită de Constituție — nu are în vedere numărul total de judecători al acesteia, **ci organizarea și compunerea secțiilor, secțiilor unite, completurilor de judecată care realizează funcția sa jurisdicțională.** Astfel, Curtea constată că legiuitorul constituțional a dat o mare importanță ordonării acțiunii puterii judecătorești atât la nivelul instanței supreme, cât și la nivelul celorlalte instanțe inferioare. Această construcție constituțională a dus la calificarea la nivel legal a aspectelor referitoare la compunerea instanței judecătorești, ca fiind norme de procedură de ordine publică. **De aceea, încălcarea prevederilor legii referitoare la compunerea completului de judecată exprimă o exigență de ordine publică, a cărei încălcare atrage nulitatea absolută a actelor pronunțate de acesta.**

178. O astfel de viziune asigură coerență acțiunii puterii judecătorești, garantând, în același timp, independența și imparțialitatea judecătorului. Dreptul la un proces echitabil are la baza sa exact aceste două caracteristici esențiale, iar încălcarea reglementărilor referitoare la compunerea instanței chiar de către aceasta atrage, în mod cert, o suspiciune/îndoială rezonabilă cu privire la posibilitatea ca instanțele să nu fie independente sau imparțiale.

179. Noțiunile de „independență” și „imparțialitate obiectivă” sunt strâns legate între ele, astfel încât, din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, trebuie analizate împreună [a se vedea *mutatis mutandis* Hotărârea din 9 octombrie 2008, pronunțată în cauza *Moiseyev împotriva Rusiei*, paragraful 175]. Prin urmare, jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, referitoare la aplicarea art.6 din Convenție — dreptul la un proces echitabil și garanțiile generale ale unui proces echitabil, arată că independența tribunalului nu poate fi separată de imparțialitatea acestuia, iar aceste două condiții trebuie îndeplinite cumulativ atunci când se apreciază asupra respectării art.6 din Convenție. În același sens, în doctrină s-a subliniat că art.6 paragraful 1 impune în mod distinct atât condiția imparțialității tribunalului, cât și pe cea a independenței lui. Însă, în situații deduse judecării Curții, aceste condiții apar strâns îmbinate, ceea ce a determinat instanța europeană să le examineze împreună.

180. Cu privire la independența judecătorului, Curtea constată că art.2 alin.(3) din Legea nr.303/2004, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.242/2018, precizează că „*Judecătorii trebuie să ia decizii fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, fie chiar autorități judiciare.*” Sintagma „*fie chiar autorități judiciare*” se referă la conduita inadecvată, contrară reglementărilor legale, a persoanelor care ocupă diverse funcții [conducere/ execuție] în sistemul judiciar sau a unor instituții ce fac parte din autoritatea judecătorească și care, prin deciziile administrative, luările de poziție sau activitatea lor, creează o temere magistratului aflat în exercițiul funcțiunii, de natură a-i influența deciziile. Norma exprimă un principiu, acela că independența judecătorului, în soluționarea cauzei pe care acesta o judecă, nu poate fi limitată de nicio persoană sau autoritate a statului. Desigur, independența de care se bucură judecătorul nu înseamnă arbitrar, acesta trebuind să se supună legii [Decizia nr.45 din 30 ianuarie 2018, par. 108].

181. **Curtea Constituțională reține că, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în privința determinării caracterului independent al instanței, aparențele joacă un rol**

deosebit, întrucât ceea ce este în discuție este încrederea pe care instanțele judecătorești, într-o societate democratică, trebuie să o inspire publicului și, înainte de toate, în privința procedurilor penale, acuzatului [Hotărârea din 29 septembrie 2001, pronunțată în Cauza *Sahiner împotriva Turciei*, paragraful 44]. De asemenea, alături de aparențe, independența instanței se evaluează în funcție de modul de numire a membrilor acesteia, durata mandatului lor și garanțiile împotriva presiunilor exterioare [Hotărârea din 25 februarie 1997, pronunțată în Cauza *Findlay împotriva Regatului Unit*, paragraful 73].

182. Cu privire la imparțialitatea judecătorului, în jurisprudența sa [cu titlu exemplificativ reținându-se Decizia nr. 558 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.897 din 10 decembrie 2014, paragrafele 19, 20, 25 și 26, și, în același sens, a se vedea Decizia nr.169 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.353 din 9 mai 2016, paragrafele 17—24, Decizia nr.625 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.107 din 7 februarie 2017, paragraful 19, Decizia nr.278 din 26 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.882 din 9 noiembrie 2017, paragrafele 51 și 52, sau Decizia nr.776 din 28 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.58 din 19 ianuarie 2018, paragraful 18 și urm.], Curtea Constituțională a statuat că imparțialitatea magistratului — garanție a dreptului la un proces echitabil — poate fi apreciată într-un dublu sens: un **demers subiectiv**, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un **demers obiectiv**, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, paragraful 30). De asemenea, Curtea a reținut că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară, în schimb, **aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate** (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza *Hauschildt împotriva Danemarcei*, paragraful 47, sau Hotărârea din 15 decembrie 2005, pronunțată în Cauza *Kyprianou împotriva Ciprului*, paragraful 121). Analizând art.124 alin.(2) din Constituție, Curtea a constatat că judecătorii se bucură de prezumția constituțională de imparțialitate, aceasta fiind atașată statutului lor profesional. Această prezumție poate fi, însă, răsturnată, în mod individual, cu privire la fiecare judecător în parte, în condițiile în care se demonstrează lipsa imparțialității subiective sau obiective a judecătorului.

183. Curtea Constituțională a mai subliniat că, neexistând un mecanism procedural alternativ care să permită corectarea normelor legale criticate, datorită circumstanțelor cauzei, se **justifică temerile autoarei excepției de neconstituționalitate în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă** a instanței, care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, în **aprecierea imparțialității obiective, aparențele au un rol deosebit, deoarece într-o societate democratică tribunalele trebuie să inspire deplină încredere justițiabililor** (a se vedea în acest sens și Hotărârea din 1 octombrie 1982 pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, paragrafele 28—32, Hotărârea din 26 octombrie 1984, pronunțată în Cauza *De Cubber împotriva Belgiei*, paragrafele 25—30, sau Hotărârea din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza *Hauschildt împotriva Danemarcei*, paragrafele 46—52).

184. Prin urmare, Curtea a reținut că, în măsura în care normele legale nu satisfac exigențele antereferte, ele încalcă **principiului imparțialității justiției cuprins în art.124 alin. (2) și, implicit, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin.(3) din Constituție.**

185. De asemenea, Curtea Constituțională reține că, prin Decizia nr.68 din 22 februarie 2018, paragraful 19, a reluat cele de mai sus, constatând constituționalitatea art.32 din Legea nr.304/2004. Soluția de respingere ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate, prin prisma imparțialității obiective și a independenței instanței judecătorești, a fost fundamentată pe conținutul normei juridice, fără a fi luat în considerare modul concret de interpretare și aplicare a acesteia, întrucât Curtea nu a avut cunoștință de modul de interpretare realizat de Colegiul de conducere al instanței supreme. Prin urmare, din perspectiva acestui aspect, Curtea reține că prin prezenta decizie va înlătura din ordinea constituțională interpretarea contrară conținutului normei juridice privitoare la modul de compunere al instanței supreme, ceea ce înseamnă că toți membrii completurilor de 5 judecători trebuie să fie desemnați prin tragere la sorți.

186. Cu referire la imparțialitatea obiectivă a tribunalului, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că aceasta constă în a determina dacă, independent de conduita personală a membrilor săi (valența subiectivă a imparțialității), unele împrejurări sau fapte ce se pot verifica autorizează a pune în discuție imparțialitatea lor. Testul obiectiv privește, îndeosebi, legăturile ierarhice sau de altă natură între judecător și ceilalți participanți la procedură, astfel încât trebuie demonstrat, de la caz la caz, dacă o asemenea relație

de o asemenea natură sau grad indică lipsa imparțialității tribunalului [Hotărârea din 23 aprilie 2015, pronunțată în Cauza *Morice împotriva Franței*, paragraful 77]. Acesta trebuie să determine dacă tribunalul însuși și, printre alte aspecte, compunerea sa au oferit suficiente garanții pentru a exclude orice îndoială rezonabilă în privința imparțialității sale [Hotărârea din 12 ianuarie 2016, pronunțată în Cauza *Miracle Europe KFT împotriva Ungariei*, paragraful 54].

187. Astfel, normele cu caracter organic privitoare la compunerea tribunalului sunt menite să asigure încrederea publicului în actul de justiție. De aceea, „nu trebuie doar să se facă dreptate, trebuie să se și vadă că se face dreptate” [„Justice must not only be done, it must also be seen to be done”] — Hotărârea din 26 octombrie 1984, pronunțată în Cauza *De Cubber împotriva Belgiei*, paragraful 26.

188. În considerarea celor de mai sus, textul art.32 din Legea nr.304/2004 **reprezintă o garanție aferentă imparțialității obiective a instanței, parte a dreptului la un proces echitabil. Între aceste garanții se înscrie caracterul aleatoriu atât al distribuirii cauzelor în sistem informatic, cât și al compunerii completului de judecată instituit prin lege.** Astfel, repartizarea cauzelor în mod aleatoriu, fiind o normă de organizare judiciară cu rang de principiu, a fost instituită prin art.11 și art.53 din Legea nr.304/2004, cu scopul de a conferi o garanție în plus independenței funcționale a judecătorului și imparțialității actului de justiție, principala modalitate de repartizare aleatorie fiind cea informatică [a se vedea și Decizia nr.5103 din 1 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția de contencios administrativ și fiscal]. Prin urmare, și în privința compunerii aleatorii a completului de judecată, hotărârile Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție — de la momentul aplicării prevederilor art.32 din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.255/2013 și Legea nr.207/2018 (respectiv din 1 februarie 2014 până în prezent) — trebuiau să fie o expresie a acestei garanții și să înlăture orice posibilitate de a nu fi trași la sorți toți membrii completului, evitând, astfel, instituirea introducerii „de drept” a unui judecător cu funcție de conducere din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca membru al Completului de 5 judecători, care, pe această cale, devine și președinte al Completului. **O asemenea obligație incumba Înaltei Curți de Casație și Justiție în virtutea loialității pe care aceasta trebuia să o manifeste față de principiile constituționale și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.**

189. *Alegând o atitudine contrară celor anterior menționate, Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție a dat prevalență aspectelor de conducere a Completului de 5 judecători, precum și altor aspecte de organizare, față de necesitatea respectării compunerii aleatorii a acestor completuri, prin tragere la sorți — ca garanție a exigențelor obiective ce asigură imparțialitatea completurilor și, prin aceasta, dreptul la un proces echitabil.* În acest context, Curtea reține că, prin impunerea unor membri de drept în componența Completurilor de 5 judecători, pe calea unor acte administrative, se pot crea presiuni latente asupra membrilor completului, constând în supunerea judecătorilor superiorilor lor judiciari sau, cel puțin, constând într-o ezitare/lipsă de dorință a judecătorilor de a-i contrazice pe aceștia [a se vedea, cu privire la acest parametru de analiză, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 22 decembrie 2009, pronunțată în cauza *Parlov-Tkalčić împotriva Croației*, paragraful 91].

190. Totodată, Curtea reține că preluarea de către Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție a unei atribuțiuni ce vizează ideea de *iuris dictio* a transformat această entitate administrativă într-o jurisdicțională, din moment ce **Colegiul de conducere a decis legala compunere a instanței, ceea ce a afectat dreptul la un proces echitabil, în componenta sa esențială ce privește imparțialitatea completului de judecată.**

191. Nu în ultimul rând, trebuie menționat că folosirea noțiunii de tribunal **stabilit prin lege, o altă condiție ce se subsumează dreptului la un proces echitabil, pe lângă caracterul independent și imparțial al acesteia**, este de natură a asigura că organizarea judiciară într-o societate democratică nu depinde de bunul plac al executivului și că ea este reglementată printr-o lege adoptată de Parlament. Nici în statele unde dreptul este codificat, organizarea sistemului judiciar nu poate fi lăsată la discreția autorităților judiciare, fără ca acest lucru să însemne că instanțele nu ar avea o anumită marjă în interpretarea legislației naționale relevante. *Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, în principiu, o încălcare de către o instanță a prevederilor legale naționale referitoare la stabilirea și competența organelor judiciare este contrară art.6 paragraful 1 din Convenție* [a se vedea, Hotărârea din 5 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *DMD GROUP, A.S. împotriva Slovaciei*, paragrafele 60 și 61].

192. Prin urmare, maniera în care sunt desemnați membrii Completurilor de 5 judecători, și anume printr-un mecanism care eludează legea, cu stabilirea unor „membri de drept” — **inexistenți în corpul legii** — coroborată cu refuzul de a aplica noua lege demonstrează că, în prezent, instanța nu este compusă potrivit legii și pune în discuție independența și imparțialitatea obiectivă a acestor completuri.

193. Curtea constată că, în acest mod, a fost încălcat art.21 alin.(3) din Constituție, prin prisma

exigențelor de independență și imparțialitate obiectivă care trebuie să caracterizeze orice instanță judecătorească. Totodată, Curtea reține că instanța judecătorească nu poate fi calificată ca fiind prevăzută de lege în compunerea realizată pe cale interpretativă și, prin urmare, se încalcă și această garanție a dreptului la un proces echitabil, respectiv instanță prevăzută de lege.

(4) Efectele deciziei Curții Constituționale și conduita constituțională de urmat

194. Odată constat un conflict juridic de natură constituțională, Curtea Constituțională, în virtutea dispozițiilor art.142 alin.(1) din Constituție, potrivit cărora «este garantul supremației Constituției», are obligația să soluționeze conflictul, arătând conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze. În acest sens, Curtea are în vedere prevederile art.1 alin.(3), (4) și (5) din Constituție, în conformitate cu care România este stat de drept, organizat potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească, stat în care respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, iar colaborarea între autoritățile/instituțiile statului se fundamentează pe principiul colaborării loiale și al respectului reciproc [Decizia nr.838/2009, Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, paragraful 49, Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, paragraful 123, sau Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, paragraful 139]. Una dintre condițiile realizării obiectivelor fundamentale ale statului român o constituie buna funcționare a autorităților publice, cu respectarea principiilor separației și echilibrului puterilor, fără blocaje instituționale [Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, paragraful 49, sau Decizia nr. 68 din 27 februarie 2017, paragraful 123]. De asemenea, **textul art.146 lit.e) din Constituție nu conferă Curții Constituționale atribuția de a constata doar existența conflictelor juridice de natură constituțională, ci pe aceea de a soluționa aceste conflicte. Prin urmare, în exercitarea atribuției sale, Curtea aplică o procedură în două trepte, și anume analiza existenței conflictului juridic de natură constituțională și, în măsura unui răspuns afirmativ, indicarea conduitei de urmat de către autoritățile publice implicate în conflict** [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, paragraful 120].

195. Curtea constată că pot fi identificate, în principal, două categorii de cauze la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, după cum vor fi redate mai jos.

196. Prima categorie de cauze este reprezentată de cele aflate deja pe rolul Completurilor de 5 judecători, cu privire la care Curtea nu a fost sesizată, dar constată că este necesară o abordare unitară și coerentă a tuturor aspectelor procedurale existente. Cu privire la acestea, Curtea constată că 4 membri ai Completurilor de 5 judecători (precum și toți membrii supleanți) au fost desemnați aleatoriu, prin tragere la sorți, în timp ce cel de-al cincilea nu a fost desemnat aleatoriu, ci, prin hotărâri succesive ale colegiului de conducere din 2014 până în prezent, acesta a fost introdus ca membru de drept al completului, pe care l-a și prezidat. În raport cu aceste aspecte, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului obligă la luarea în considerare a principiului continuității completului de judecată, prin prisma exigențelor regulii nemijlocirii ce decurge din art.6 paragraful 1 din Convenție [a se vedea Hotărârea din 5 februarie 2014, pronunțată în Cauza *Cutean împotriva României*, paragrafele 60, 61, sau Hotărârea din 7 martie 2017, pronunțată în Cauza *Cerovšek și Božičnik împotriva Sloveniei*, paragraful 43], însă ea nu poate fi privită distinct de obligația legală de a asigura compunerea aleatorie a respectivului complet de judecată, astfel încât, ținând cont de aceste două principii/reguli care se aplică împreună, Înalta Curte de Casație și Justiție **trebuie să asigure de îndată constituirea noilor completuri de judecată prin tragerea la sorți a tuturor celor cinci membri ai acestora și nu numai a locului celui considerat ca fiind membru de drept. De asemenea, tragerea la sorți se va realiza dintre toți judecătorii în funcție ai secției/secțiilor respective.** În egală măsură, dată fiind conduita sancționabilă sub aspect constituțional a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere, care nu este de natură să ofere garanții cu privire la restabilirea corectă a cadrului legal de funcționare a Completurilor de 5 judecători, revine Consiliului Superior al Magistraturii — Secția pentru judecători, în baza prerogativelor sale constituționale și legale [art.133 alin.(1) și art.134 alin.(4) din Constituție, precum și art.1 alin.(1) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii], obligația de a identifica soluțiile la nivel de principiu cu privire la legala compunere a completurilor de judecată și de a asigura punerea lor în aplicare.

197. A doua categorie de cauze este reprezentată de cele **viitoare, cu privire la care Înalta Curte de Casație și Justiție** urmează a asigura, de asemenea, compunerea aleatorie integrală a completurilor. Aceasta trebuie realizată, în privința completurilor din materie penală, **dintre toți judecătorii în funcție ai secției/secțiilor respective**, întrucât legea nu face nicio distincție în acest sens. Niciun act administrativ nu poate înlătura sau limita acțiunea legii, aceasta trebuind a fi interpretată și aplicată în deplină concordanță cu conținutul său normativ. Totodată, pentru a nu exista nicio urmă de îndoială cu privire la independența/imparțialitatea obiectivă a acestor completuri și pentru a nu se afecta imaginea și credibilitatea instanței supreme, organizarea tragerii la sorți trebuie să fie, în integralitatea sa, neutră,

publică, transparentă, astfel încât să fie prevenite și înlăturate orice suspiciuni care vizează corecta desfășurare a procedurii.

198. Întrucât atât în materie penală, cât și extrapenală, sancțiunea compunerii nelegale a completului de judecată este nulitatea necondiționată și, prin urmare, absolută a actelor îndeplinite de un astfel de complet și ținând cont de faptul că deciziile sale produc efecte numai pentru viitor, conform art.147 alin.(4) din Constituție, Curtea reține că prezenta decizie se aplică **de la data publicării sale, atât situațiilor pendinte**, respectiv în cauzele aflate în curs de judecată, precum și în cele finalizate în măsura în care justițiabilii sunt încă în termenul de exercitare a căilor de atac extraordinare corespunzătoare, **cât și situațiilor viitoare**.

199. Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, precum și prevederile art.11 alin. (1) lit.A.e), ale art.34 și 35 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite sesizarea formulată de prim-ministrul Guvernului României și constată existența unui conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, generat de hotărârile Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu Hotărârea nr.3/2014, potrivit căroră au fost desemnați prin tragere la sorți doar 4 din cei 5 membri ai Completurilor de 5 judecători, contrar celor prevăzute de art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, astfel cum a fost modificat și completat prin Legea nr.255/2013.

2. Înalta Curte de Casație și Justiție urmează a proceda de îndată la desemnarea prin tragere la sorți a tuturor membrilor Completurilor de 5 judecători, cu respectarea art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, astfel cum a fost modificat și completat prin Legea nr.207/2018.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui Senatului, președintelui Camerei Deputaților, președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din 7 noiembrie 2018.

«

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată cu majoritate de voturi de Curtea Constituțională, considerăm că **instanța de contencios constituțional ar fi trebuit să constate că în cauză nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, deoarece:**

— **Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere, nu și-a arogat puteri, atribuții, competențe sau prerogative de legiuitor, ci a aplicat, în limitele competențelor conferite de lege, dispozițiile Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, astfel cum au fost modificate prin prevederile Legii nr.255/2013 și ale Legii nr.207/2018, cu privire la configurația/compunerea completurilor de 5 judecători, în cauză neputându-se, totodată, pune în discuție vreun refuz explicit al instanței supreme de a aplica o lege adoptată de Parlament;**

— **nu a existat o situație conflictuală între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, care să rezide în mod direct din textul Constituției, exercitarea atribuțiilor de către Colegiul de conducere al instanței supreme neputând fi calificată, din punct de vedere juridic, drept o exercitare a unor competențe de rang constituțional, acestea nefiind prevăzute expres în Legea fundamentală, ci doar în Legea infraconstituțională nr.304/2004 privind organizarea judiciară, fiind deci atribuții de rang legal;**

— **în fapt, a fost dedus judecății Curții Constituționale un conflict clasic de drept administrativ, de competența unei instanțe judecătorești;**

— **nu s-a putut stabili o încălcare a principiului cooperării loiale între autorități din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât instanța supremă nu a încălcat atribuțiile Parlamentului, forul**

legislativ exercitându-și nestingherit competența de legiferare.

1. Motivarea autorului sesizării

La data de 2 octombrie 2018 prim-ministrul României, doamna Vasilica Viorica Dăncilă, a sesizat Curtea Constituțională cu o cerere de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, conflict generat — așa cum a susținut autorul sesizării — de refuzul acesteia din urmă de a aplica întocmai dispozițiile Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, **astfel cum au fost modificate prin prevederile Legii nr.255/2013 și ale Legii nr.207/2018, cu privire la configurația/compunerea completurilor de 5 judecători.**

Prin aceeași cerere s-a solicitat Curții Constituționale pronunțarea unei decizii prin care instanța de contencios constituțional să soluționeze conflictul juridic de natură constituțională, prin indicarea conduitei de urmat, în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze, respectiv exercitarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a atribuțiilor sale, prin aplicarea de îndată și întocmai a Legii nr.207/2018, de modificare a prevederilor Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, dar și corectarea efectelor generate de această conduită de la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013 și până în prezent.

În concret, autorul sesizării a susținut că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere:

— a adoptat Hotărârea nr.89 din 4 septembrie 2018 prin care, după intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018, analizând dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, modificată și completată, cu referire la activitatea Completurilor de 5 judecători, a constatat că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite „*la începutul fiecărei an*” și, în absența unei norme tranzitorii, aceste dispoziții devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019;

— a încalcat prevederile art.32 din Legea nr.304/2004, întrucât, la intrarea în vigoare a Legii nr.255/2013, prin care s-a modificat acest articol, Completurile de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție au fost compuse dintr-un membru „*de drept*” și patru membri desemnați prin tragere la sorți;

— invocând și încălcarea dispozițiilor art.126 din Legea fundamentală, în cererea formulată, autorul acesteia plasează conflictul juridic de natură constituțională, pe două coordonate:

— înfrângerea sistematică a voinței legiuitorului și chiar a Curții Constituționale, sens în care se raportează la Decizia nr. 68 din 22 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.533 din 27 iunie 2018 și

— înfrângerea garanțiilor constituționale ale accesului liber la justiție.

2. Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională. Cadrul legal

În jurisprudența sa evolutivă, dezvoltată în privința competenței ce i-a fost atribuită prin art.146 lit.e) din Constituție, instanța de contencios constituțional a stabilit conținutul noțiunii de „*conflict juridic de natură constituțională*” dintre autoritățile publice, pentru ca, ulterior, să examineze situația litigioasă dedusă judecătii prin raportare la cadrul astfel fixat.

Potrivit dispozițiilor articolului 146 lit.e) din Constituția României, Curtea Constituțională soluționează **conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice**, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a prim-ministrului sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

Concretizarea legislativă a acestei prevederi constituționale o regăsim în dispozițiile art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, conform căroră:

(1) Curtea Constituțională soluționează **conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice**, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a prim-ministrului sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

(2) Cererea de soluționare a conflictului va menționa **autoritățile publice aflate în conflict**, textele legale asupra cărora poartă conflictul, prezentarea poziției părților și opinia autorului cererii.

3. Interpretarea sintagmei „conflict juridic de natură constituțională”

Reamintim, mai întâi, jurisprudența Curții Constituționale prin care s-a definit sintagma „*conflict juridic de natură constituțională*” dintre autorități publice, pentru a proceda, apoi, la examinarea situației dedusă judecătii, în raport de cadrul fixat chiar de instanța constituțională pentru acest tip de cauze.

Astfel, Curtea Constituțională a statuat, prin **Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, că **un conflict juridic de natură constituțională presupune „acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”.**

De asemenea, prin **Decizia nr.97 din 7 februarie 2008**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „**Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.**”

În aceeași cauză, Curtea a constatat că nu există un conflict juridic de natură constituțională între Consiliul Suprem de Apărare a Țării și Guvern, întrucât sesizarea privea neîndeplinirea de către Guvernul României a unei obligații legale în cadrul unei proceduri de legiferare care, însă, nu a afectat procesul legislativ, prin crearea unui blocaj instituțional.

În sfârșit, Curtea a mai statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „**stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea**”. Prin urmare, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009).

De asemenea, cu referire la competența materială de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, Curtea Constituțională, prin **Decizia nr.148 din 16 aprilie 2003** privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției României, a reținut următoarele:

„Este vorba de conflictele de autoritate. Într-un atare caz Curtea Constituțională soluționează sau aplanează litigii constituționale între autorități. Aceste litigii pot privi conflicte între două sau mai multe autorități constituționale cu privire la conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție. Aceasta este o măsură necesară, urmărind înlăturarea unor posibile blocaje instituționale. Pentru a se evita antrenarea Curții în soluționarea unor conflicte politice este necesar să se prevadă că este vorba doar de blocajele instituționale, respectiv de conflictele pozitive sau negative de competență.” (pct.B.1 lit.a din decizie)

Totodată, în **Decizia nr.108/05.03.2014**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257/9.04.2014, Curtea Constituțională a stabilit că:

„V. În ceea ce privește noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice

Fără a-i defini conținutul, atât Constituția, cât și Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale utilizează sintagma de „conflict juridic de natură constituțională”. Prin urmare, pentru stabilirea trăsăturilor conținutului conflictului juridic de natură constituțională, principalul reper l-a constituit jurisprudența Curții Constituționale și doctrina în materie.

Astfel, aceste conflicte au următoarele trăsături:

- sunt conflicte juridice;
- sunt conflicte juridice de natură constituțională;
- creează blocaje instituționale;
- vizează nu numai conflictele de competență (pozitive sau negative) născute între autoritățile publice, ci și orice situații conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;
- se referă numai la anumite autorități care pot apărea ca subiecte ale acestuia.

Toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, ab initio, o cauză de respingere a sesizării.

1. Doctrina în materie a relevat că un conflict juridic de natură constituțională „privește «competențele» sau «atribuțiile» autorităților publice; aceste «competențe» sau «atribuții» pentru a fi de «natură constituțională» trebuie să derive din Legea fundamentală, nu exclusiv dintr-un act normativ subsecvent Constituției (a se vedea, în acest sens I. Deleanu, Instituții și proceduri constituționale, Ed. CH. Beck, București, 2006, p. 867).

Totodată, art.146 lit.e) din Constituție nu privește orice conflict, probabil și posibil, între autoritățile publice, ci numai conflictul juridic, deci nu și pe cel politic, și bineînțeles numai conflictul care să privească competențe constituționale (a se vedea, în acest sens, I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Constituția României, Comentariu pe articole, Ed. C. H. Beck, București, 2008, p. 1.405).”

Din jurisprudența Curții Constituționale expusă mai sus rezultă că, pentru a ne afla în prezența unui conflict juridic de natură constituțională, Curtea trebuie să circumscrie analizei sale următoarele aspecte:

- să verifice dacă există o situație conflictuală între două autorități publice, de natură a crea blocaje instituționale, care nu pot fi înlăturate în alt mod;
- în ipoteza constatării existenței unei situații conflictuale între două autorități publice, să verifice

dacă aceasta rezidă, în mod direct, din textul Constituției, și nu dintr-un act normativ subsecvent Constituției (a se vedea și Decizia Curții Constituționale nr.1.525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.818 din 7 decembrie 2010, punctul II). Circumscris acestei din urmă condiții, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, a statuat că: **„Eventuala depășire a limitelor de competență ale misiunilor de audit nu reprezintă probleme de constituționalitate, ci strict de legalitate, astfel încât raportul acestora poate fi cenzurat în fața instanțelor de judecată.”**

• să constate că **toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, ab initio, o cauză de respingere a sesizării.**

4. Obiectul verificărilor Curții în cadrul prezentei cereri de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională

Față de jurisprudența Curții Constituționale relevată anterior și prin care au fost definite, determinate trăsăturile conflictului juridic de natură constituțională, precum și cerința ca acestea să fie întrunite, în mod cumulativ, vom examina în continuare, în raport de actele și lucrările dosarului, dacă aspectele invocate în prezenta cerere de către autorul sesizării și calificate de acesta ca fiind generatoare ale unui conflict juridic de natură constituțională se circumscriu sau nu dispozițiilor art.146 lit.e) din Constituția României.

Conflictul juridic de natură constituțională între două sau mai multe autorități poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, nu și competențe prevăzute de texte infraconstituționale.

4.1 Cadrul normativ de rang constituțional și infraconstituțional care normează competențele părților aflate în conflict

Potrivit art.126 alin.(1)—(4) din Constituție:

„(1) Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești, stabilite de lege.

(2) Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare ale acesteia se stabilesc prin lege organică.”

În mod constant, **în jurisprudența sa** (a se vedea **Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018, paragraful 117 teza a II-a**, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.146 din 15 februarie 2018, și **Decizia nr.497 din 23 iunie 2015, paragraful 18**, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.580 din 3 august 2015), **Curtea Constituțională a statuat că stabilirea normelor privind structura instanțelor de judecată, secțiile și completurile specializate din cadrul acestora sau compunerea completurilor de judecată cad în competența de reglementare a legiuitorului ordinar.** Acesta are o marjă semnificativă de apreciere în virtutea dispozițiilor constituționale cuprinse în art.126 alin.(1), care se referă la *„instanțele judecătorești stabilite de lege”*, precum și în art.126 alin.(4), potrivit căreia *„Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare ale acesteia se stabilesc prin lege organică.”*

Pronunțându-se asupra unei **proponeri legislative privind revizuirea Constituției României în sensul ca, prin lege organică distinctă, să fie reglementate compunerea, organizarea și regulile de funcționare ale Înaltei Curți de Casație și Justiție**, Curtea Constituțională, prin **Decizia nr.80 din 16 februarie 2014, paragraful 361**, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.246 din 7 aprilie 2014, a constatat că **„nu se justifică o reglementare distinctă a acestei instanțe, întrucât, pe de o parte, ea este supusă aceluiași reguli generale de organizare și funcționare cărora li se supun toate instanțele judecătorești, iar, pe de altă parte, rațiuni de reglementare unitară a organizării și funcționării instanțelor judecătorești, respectiv de eficiență a acestui sistem, susțin soluția legislativă existentă în prezent, a unei legi unice de organizare și funcționare a tuturor instanțelor judecătorești.”**

În aceste condiții, organizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție face obiect al reglementării conținute în Capitolul I — *„Înalta Curte de Casație și Justiție”* al Titlului II — *„Instanțele judecătorești”* din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, modificată și completată.

Modalitatea concretă de constituire a Completurilor de 5 Judecători face obiectul dispozițiilor Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, mai exact al prevederilor art.32 și art.33 din lege, integrându-se astfel într-o reglementare destinată organizării instanțelor judecătorești, adoptată de legiuitorul ordinar.

Acestor dispoziții li se adaugă cele conținute în Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr.1076 din 30 noiembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare.

4.2. Atribuțiile Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție

Potrivit dispozițiilor art.29 alin.(1) lit.a) din Legea nr.304/2004, republicată, cu modificări, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă, precum și statele de funcții și de personal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Atribuțiile de aprobare a Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a instanței supreme sunt atribuții ale Colegiului de conducere care se nasc din lege, și nu în baza unor prerogative constituționale.

În plus, aceste atribuții nu sunt o formă de exercitare a atribuțiilor constituționale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv acelea de a înlăptui justiția și de a asigura o interpretare și aplicare unitară a legii, așa cum se statuează prin dispozițiile art.126 alin.(1) și (3) din Constituția României, conform cărora justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege, iar Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale. Aceste competențe constituționale se realizează doar prin completurile de judecată ce funcționează în cadrul instanței supreme, iar nu prin Colegiul de conducere care are atribuții pur administrative.

Totodată, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție dezbate și aprobă măsurile necesare pentru buna desfășurare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Colegiul de conducere nu tranșează niciodată asupra unui litigiu cu caracter civil și nici asupra vreunei acuzații în materie penală. Sub acest aspect, deși Colegiul de conducere are atribuții administrative prevăzute de lege în ceea ce privește aprobarea numărului și compunerii completurilor de 5 judecători, cea care stabilește cu privire la legalitatea constituirii completului investit cu soluționarea unei cauze este instanța judecătorească.

Codurile de procedură reglementează remedii în eventualitatea greșitei compuneri a completurilor de judecată. Astfel, potrivit dispozițiilor art.503 alin.2 pct.1 din Codul de procedură civilă, hotărârile instanței de recurs pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când au fost date de o instanță cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea instanței, iar potrivit art.426 lit.d) din Codul de procedură penală, se poate face contestație în anulare împotriva hotărârilor penale definitive, atunci când instanța nu a fost compusă potrivit legii. Mai mult decât atât, excepția nelegalei constituirii a completului de judecată poate fi invocată oricând de instanță din oficiu și de părțile din raportul juridic dedus judecării.

4.3. Adoptarea de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a Hotărârii nr.89 din 4 septembrie 2018

Intrarea în vigoare, la data de 23 iulie 2018, a Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.636 din 20 iulie 2018, **a adus o modificare importantă în privința compunerii Completurilor de 5 judecători, în sensul stabilirii, cu claritate, a regulii desemnării prin tragere la sorți a tuturor membrilor acestor completuri, fără a modifica, însă, și regula potrivit căreia aprobarea numărului și a compunerii acestor completuri se face la începutul fiecărui an, astfel cum prevăd dispozițiile alineatului (1) al aceluiași articol.** Legiuitorul nu a prevăzut nici norme tranzitorii care să stabilească o derogare de la norma constituirii la începutul anului a Completurilor de 5 judecători.

În aceste condiții, **Colegiul de conducere al instanței supreme a trebuit să stabilească, conform competențelor sale, dacă legea nouă afectează sau nu, prin dispozițiile sale, continuitatea completurilor de 5 judecători, existente deja și care funcționau la Înalta Curte de la începutul anului 2018, în ambele materii — penală și civilă.**

Prin **Hotărârea nr.89 din 4 septembrie 2018**, Colegiul de conducere al instanței supreme a stabilit că:

„d. analizând dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, modificată și completată prin Legea nr.207/2008, cu referire la activitatea Completurilor de 5 judecători, cu majoritate, constată că dispozițiile noii legi sunt norme de organizare ce vizează formațiuni de judecată cu reglementare specifică, constituite «la începutul fiecărui an» și, în absența unei norme tranzitorii, devin aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2019”.

Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul său de conducere, nu a făcut altceva decât să interpreteze dispozițiile unei legi noi, de modificare a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în limitele competențelor conferite de lege, în scopul aplicării acestor dispoziții la momentul prevăzut de legea astfel modificată — **la începutul fiecărui an**, și nu în cursul anului, pentru că, în caz contrar, ar fi afectat principiul continuității completurilor de judecată de 5 judecători, în lipsa unei dispoziții tranzitorii exprese.

O interpretare contrară ar conduce la situații inacceptabile, în care orice pretinsă neaplicare sau aplicare pretins greșită a dispozițiilor unei legi (nu a Constituției României), unei situații de fapt

specifice, stabilite într-un anumit dosar, să poată face obiectul unei sesizări pentru soluționarea unui pretins conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească și autoritatea legislativă.

Prin emiterea Hotărârii nr.89 din 4 septembrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul său de conducere, **nu și-a arogat o competență de legiferare** și, prin urmare, **nu a încălcat competența Parlamentului României de a legifera**, ci, pur și simplu, **a emis un act în temeiul atribuțiilor prevăzute de art.29 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și de art.19 lit.j din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție**, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.876 din 25 septembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

Pe de altă parte, **Hotărârea nr.89 din 4 septembrie 2018 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu privește conținutul ori întinderea atribuțiilor acestuia decurgând din Constituție**, fiind un act administrativ realizat în baza unei legi infraconstituționale, respectiv a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Prin urmare, **nașterea situației presupus conflictuale aduse pe rolul Curții Constituționale în prezentul dosar nu rezidă în mod direct în textul Constituției.**

Această hotărâre a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție vizează, fără putință de tăgadă, măsuri organizatorice adoptate în exercitarea atribuțiilor conferite Colegiului, prin Legea nr.304/2004 și regulamentul propriu, **iar nu un act jurisdicțional**, în emiterea căruia Înalta Curte de Casație și Justiție să fi acționat în realizarea unei prerogative constituționale, respectiv aceea de înfăptuire a justiției.

Hotărârea Colegiului nu face decât să respecte textul de lege, respectiv art.32 alin.(1) din Legea nr.304/2004, astfel cum a fost modificat și adoptat de puterea legiuitoare, **nefiind vorba despre un refuz de a aplica o normă legală în cadrul activității de înfăptuire a actului de justiție, care să determine o depășire a atribuțiilor prevăzute de art.126 din Constituție, ci de adoptarea unor măsuri de organizare a activității Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv constituirea Completurilor de 5 judecători**, potrivit textelor de lege modificate, **cu respectarea elementului temporal indicat în cuprinsul alin.(1) al art.32 din Legea nr.304/2004.**

Modul în care Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a respectat legea în adoptarea hotărârii în discuție poate face exclusiv obiectul analizei instanțelor judecătorești.

Cu privire la acest aspect, Curtea Constituțională a arătat, prin **Decizia nr.108/05.03.2014**, publicată în Monitorul oficial al României nr.257 din 9 aprilie 2014, că, **„deși prin neîndeplinirea unei obligații ce izvorăște dintr-un act normativ inferior Constituției (...) s-a născut un conflict juridic, acesta nu poate fi asimilat unuia de natură constituțională.**

Altfel spus, neîndeplinirea unor obligații de sorginte legală nu generează automat un conflict juridic de natură constituțională, întrucât eventuala ignorare a unei astfel de competențe (...) nu reprezintă eo ipso o problemă de constituționalitate, ci una de legalitate, pentru că raportul acestora poate fi cenzurat în fața instanțelor de judecată.”

Prin urmare, Curtea Constituțională, prin decizia mai sus menționată, și-a delimitat strict competența constituțională, statuând că **„(...) nu poate da dezlegare unor probleme litigioase care intră în competența altor autorități și instituții publice, motiv pentru care modul de interpretare și aplicare al dispozițiilor legale incidente intră în sfera de înfăptuire a actului de justiție cu condiția ca instanțele judecătorești să fie sesizate prin acțiuni specifice.”**

Curtea Constituțională a mai arătat, în aceeași decizie, că **intervenția Curții devine legitimă doar atunci când „autoritățile și instituțiile publice menționate în Titlul III din Constituție ignoră sau își asumă competențe constituționale de natură a crea blocaje ce nu pot fi înlăturate în alt mod. Aceasta este esența unui conflict juridic de natură constituțională.”**

4.4. Completurile de 5 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție

Completurile de 5 judecători, ca formațiuni jurisdicționale ce își desfășoară activitatea în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, au fost înființate în anul 2010, prin modificarea intervenită asupra Legii nr.304/2004 prin dispozițiile art.III pct.5 din Legea nr.202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor.

În forma reglementării inițiale a Completurilor de 5 judecători, compunerea acestora — în sensul desemnării judecătorilor care fac parte din aceste completuri — era un atribut al președintelui instanței supreme sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui acestei instanțe, legea lăsându-i practic acestuia o libertate totală în alegerea modalității de concretizare a acestei prerogative.

Înalta Curte de Casație și Justiție — așa cum a susținut în punctul de vedere înaintat Curții

Constituționale — cu privire la Completurile de 5 judecători, a adoptat, prin intermediul Hotărârii Colegiului de conducere nr.24 din 25 noiembrie 2010 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.819 din 8 decembrie 2010, regula desemnării judecătorilor Completurilor de 5 judecători, prin tragere la sorți. De altfel, instanța supremă a fost inițiatorul adoptării regulii tragerii la sorți a judecătorilor ce compun Completurile de 5 și, astfel, cea care a dat sensul de „tragere la sorți” noțiunii de „desemnare” cuprinse în textul art. 32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

A mai susținut instanța supremă că, după publicarea Legii nr.255/2013 în Monitorul Oficial, Partea I, nr.515 din 24 august 2013 — lege de modificare a Legii nr.304/2004 — **Colegiul de conducere al instanței supreme s-a confruntat cu serioase probleme de interpretare și de aplicare a dispozițiilor art.32 și art.33 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, deoarece aceste dispoziții nu se coroborau între ele și nici cu alte texte din lege și cuprindeau reglementări imprecise, astfel încât a trebuit să ia măsuri organizatorice de natură a face funcționale și aplicabile cele două texte de lege și de a înlătura blocarea activității de judecată a Completurilor de 5 judecători.**

Dacă norma juridică ar fi fost clară și precisă nu s-ar fi impus luarea unor astfel de măsuri.

Culpa legiuitorului care a legiferat confuz nu poate fi acum imputată Înaltei Curți, care era obligată să pună în aplicare norme neclare și contradictorii între ele.

Astfel, deși art.19 alin.(2) din Legea nr.304/2004 prevedea, în termeni lipsiți de echivoc, că în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție funcționează 4 completuri de 5 judecători — două în materie penală și alte două în materie civilă —, articolul 32 prin forma modificată a alineatelor (1), (2) și (4) impunea constituirea unui număr nelimitat de completuri de judecată în materie penală și doar două în materie nonpenală, deși activitatea instanței supreme este covârșitor nonpenală. Un lucru nou și inexplicabil introdus prin modificările art.32 se referea la faptul că numai președintele Secției penale avea competența de a propune Colegiului de conducere numărul și compunerea Completurilor de 5 judecători, inclusiv în materie civilă, deși la nivelul instanței supreme existau 4 secții (Secția I Civilă, Secția Comercială — în prezent Secția a II-a Civilă —, Secția de contencios administrativ și fiscal și Secția Penală), fiecare secție fiind condusă de câte un președinte de secție.

În plus, președintele Secției penale, potrivit art.32 alin. (5), părea a fi conducătorul de drept al tuturor Completurilor de 5 judecători, inclusiv în materie civilă, ceea ce era de natură a încălca principiul specializării judecătorilor, lucru cu atât mai inexplicabil cu cât președinții secțiilor civile erau excluși, cu desăvârșire și fără nicio justificare, de la conducerea Completurilor de 5 judecători în materie civilă, iar președintele și vicepreședinții Curții ar fi urmat să conducă completurile, doar dacă ar fi fost trași la sorți; potrivit aceleiași reglementări, părea că nici decanul de vârstă (decanul de vârstă al instanței, în lipsa oricărei alte precizări) nu trebuie desemnat prin tragere la sorți, fiind și el conducător de drept al Completurilor de 5 judecători. Nici în ceea ce privește decanul de vârstă nu s-ar fi respectat principiul specializării judecătorilor, pentru că, având vocația de a conduce de drept toate completurile de 5 judecători, decanul de vârstă penalist putea conduce completuri de 5 judecători în materie civilă și, invers, decanul de vârstă civilist putea conduce Completuri de 5 judecători în materie penală.

În plus, art.32 părea că include președintele și vicepreședinții în tragerea la sorți și era în totală contradicție cu dispozițiile art.33 care erau categorice în a dispune că președintele instanței și, în lipsa acestuia, vicepreședinții conduc de drept Completurile de 5 judecători.

S-a mai susținut de instanța supremă că:

— în aceste condiții, Colegiul de conducere, constatând că dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.255/2013, erau în totală contradicție cu dispozițiile art.33 din aceeași lege, că dispozițiile art.33 lăsau fără conținut dispozițiile art.32, iar dispozițiile art.32 lăsau fără conținut dispozițiile art.33 din Legea nr.304/2004, a trebuit să ia acele măsuri organizatorice — contestate în prezent de autorul sesizării — apte de a da satisfacție celor două articole contradictorii (art.32 și art.33) din Legea nr.304/2004, astfel încât acestea să capete un sens, să fie aplicabile și să nu blocheze activitatea de judecată a Completurilor de 5 judecători;

— Înalta Curte de Casație și Justiție nu a fost singura care a oferit această interpretare textului art.32 din Legea nr.304/2004.

A mai susținut Înalta Curte de Casație și Justiție că însuși prim-ministrul Guvernului, prin ministerul său de resort, respectiv prin Ministerul Justiției, oferea, cel puțin la momentul anului 2017, aceeași interpretare. Astfel, așa cum rezultă de pe pagina oficială de internet a Ministerului Justiției, potrivit proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară și a Legii nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii,

transmis spre avizare, de către ministrul justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, la data de 30 august 2017, modificarea legislativă aferentă articolului 32 alin.(5) din Legea nr.304/2004 propunea următorul conținut: „**Completul de 5 judecători este prezidat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, de unul dintre cei doi vicepreședinți sau de unul dintre președinții de secție**”. Potrivit Expunerii de motive însoțitoare a acestui proiect legislativ, inițiatorul preconiza exclusiv „*reglementarea, în sensul clarificării, a unor aspecte care privesc organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție*”.

Or, acest lucru — susține instanța supremă — reprezintă cea mai clară dovadă a faptului că interpretarea instanței supreme nu era una singulară, ci era îmbrățișată chiar de către autoritatea care o acuză în prezent de o voită încălcare a unui înțeles al textului de lege în discuție.

De asemenea, s-a mai arătat de președintele instanței supreme, în cuvântul acordat în ședința publică de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, că, în cadrul dezbaterilor parlamentare ce au avut loc asupra propunerilor de modificare a art.32 din Legea nr.304/2004 (a se vedea C.D.-ul cu înregistrarea dezbaterilor parlamentare, depus la dosar de către Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție), finalizate prin adoptarea Legii nr.207/2018, **membrii corpului legislativ au subliniat că noutatea pe care o aduce art.32, astfel modificat, constă în faptul că președintele și vicepreședintele instanței supreme nu vor mai putea face parte din completurile de 5 judecători decât dacă vor fi trași la sorți.**

Abia prin modificările aduse prin Legea nr.207/2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.636 din 20.07.2018, textele au devenit mai clare, urmare a introducerii în corpul art.32 a alineatului (6), conform căruia „în cazul în care niciunul dintre aceștia (s.n. Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, unul dintre cei 2 vicepreședinți sau președinții de secție) nu a fost desemnat să facă parte din completurile de 5 judecători, completul este prezidat, prin rotație, de fiecare judecător, în ordinea vechimii în magistratură a acestora.”

4.5. Decizia Curții Constituționale nr.68 din 22 februarie 2018

Sușinerile din cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională privitoare la o înfrângere de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a voinței Curții Constituționale, exprimată în Decizia nr.68 din 22 februarie 2018, pronunțată în Dosarul nr.1.707D/2016, decizie publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.533 din 27.06.2018, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și ale art.44 alin.(1) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, sunt neîntemeiate.

Prin decizia mai sus menționată, instanța de contencios constituțional a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de D.D.D. și a constatat că dispozițiile art.32 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și art.44 alin.(1) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii sunt constituționale, în raport cu criticile formulate.

Curtea Constituțională, în limitele sesizării, a fost investită, în dosarul menționat mai sus, doar cu analiza de constituționalitate a dispozițiilor art.32 din Legea nr. 304/2004, fără a se pronunța cu privire la constituționalitatea art.33 din aceeași lege sau cu privire la necorelarea celor două texte contradictorii care necesitau interpretare.

În plus, contrar susținute de autorul cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională analizate, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a refuzat să se conformeze celor statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr.68/2018, câtă vreme despre un astfel de refuz se putea vorbi doar în condițiile în care la nivelul instanței supreme ar mai fi avut loc, ulterior pronunțării acestei decizii, o desemnare a judecătorilor ce compun Completurile de 5, cu aplicarea textului alineatului (5) al art.32, într-un sens diferit de cel dat de Curtea Constituțională. Astfel, prin raportare la regula anualității care guvernează funcționarea Completurilor de 5 judecători, în condițiile în care de la momentul publicării Deciziei Curții Constituționale nr.68/2018 nu a mai avut loc o altă stabilire a Completurilor de 5 judecători, și cum efectele unei astfel de decizii au putere doar pentru viitor, susținerile privitoare la încălcarea acestei decizii sunt în mod evident neîntemeiate.

Pe de altă parte, **forța obligatorie a deciziilor Curții Constituționale este asociată de Legea fundamentală numai cazurilor de admitere a excepțiilor sau obiecțiilor de neconstituționalitate, iar nu și cazurilor de respingere a acestora, așa cum a procedat instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr.68 din 22 februarie 2018.**

Un efect obligatoriu al considerentelor Deciziei nr.68 din 22 februarie 2018 a Curții Constituționale s-ar fi produs dacă acestea făceau corp comun cu un dispozitiv de admitere a excepției de neconstituționalitate. Numai în situația în care excepția de neconstituționalitate ar fi fost admisă, obiectul acesteia intrând în sfera de competență a Curții Constituționale, și s-ar fi constatat o încălcare a Constituției, ar fi putut lua naștere obligația legiuitorului, impusă de art.147 alin. (4) din Constituție, de a pune în acord

normele legale neconstituționale cu prevederile Constituției, în sensul precizat de Curte.

4.6. Cu privire la nesocotirea dreptului la un proces echitabil, expresie a art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a art.21 alin.(3) din Constituție — invocată de autorul sesizării, sub aspectul lipsei de imparțialitate a instanței, prin modul de constituire a Completurilor de 5 judecători —, arătăm următoarele:

Potrivit art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil. Referitor la **imparțialitatea magistratului, ca garanție a dreptului la un proces echitabil**, consacrat de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin Hotărârea din 1 octombrie 1982, pronunțată în *Cauza Piersack împotriva Belgiei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că imparțialitatea poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (paragraful 30). Această definiție este reluată și în Hotărârea din 24 mai 1989, pronunțată în *Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei*, prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului arată că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară (paragraful 47). În schimb, aprecierea obiectivă a imparțialității constă în analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate (Hotărârea din 15 decembrie 2005, pronunțată în *Cauza Kyprianou împotriva Ciprului*, paragraful 121).

Prezumția de imparțialitate a judecătorilor care fac parte din Completul de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate fi înlăturată prin simplul fapt că aceștia ocupă și funcții de conducere.

Potrivit art.53 alin.(1) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.826 din 13 septembrie 2005, „*Președintele, vicepreședintele și președinții de secții ai Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt numiți (...), dintre judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție care au funcționat la această instanță cel puțin 2 ani (...)*”.

Chiar dacă ocupă și o funcție de conducere, judecătorul care face parte din Completul de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție are aceleași obligații ca și ceilalți judecători care nu ocupă funcții de conducere și este ținut, ca toți ceilalți judecători, de cerințele de independență și de imparțialitate. Astfel, critica privind încălcarea imparțialității judecătorului care intră în compunerea Completului de 5 judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție și care deține și funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței este neîntemeiată.

Dimpotrivă, potrivit condițiilor stabilite de lege, numirea unui judecător într-o funcție de conducere — atât la Înalta Curte de Casație și Justiție, cât și la celelalte instanțe de judecată — presupune cu necesitate, pe de o parte, o foarte bună pregătire profesională a acestuia, în raport cu nivelul instanței, precum și faptul că judecătorul a demonstrat exigență deosebită în îndeplinirea atribuțiilor profesionale, iar pe de altă parte, asumarea responsabilității exercitării funcției de conducere, ambele condiții formând astfel un ansamblu integrat de cerințe ce conturează statutul funcției respective (a se vedea, în acest sens, Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, art.48—56), astfel că deținerea de către un judecător și a funcției de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție sau de vicepreședinte al acestei instanțe nu conduce *de plano* la concluzia că ar fi lipsit de imparțialitate.

Curtea de la Strasbourg a subliniat că, în cazul în care cel puțin jumătate din membrii care compun o „instanță” — incluzând și persoana care o prezidează, având drept de vot — sunt judecători, există un puternic indiciu de imparțialitate (*Cauza Le Compte, Van Leuven și De Meyere c. Belgiei*, 23 iunie 1981, par. 58; *Cauza Oleksandr Volkov c. Ucrainei*, cererea nr.21.722/11, 9 ianuarie 2013, paragraful 109).

Or, raportat la acest standard reținut în jurisprudența europeană, o instanță compusă, în integralitate, din 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate fi considerată lipsită de imparțialitate dacă „doar” 4 dintre aceștia (majoritari) sunt desemnați prin tragere la sorți, presupunând că această ipoteză factică ar fi corectă.

Având în vedere toate împrejurările relevate anterior constatăm că:

— toate aspectele pe care autorul sesizării le înfățișează ca fiind cauze generatoare ale unui conflict juridic de natură constituțională **nu rezidă, în mod direct, din textul Constituției, ci constituie, în realitate, critici aduse modalității de interpretare și aplicare de către Colegiul de conducere al instanței supreme a dispozițiilor art.32 și art. 33 din Legea nr.304/2004, republicată, după intrarea în**

vigoare a Legii nr.255/2013 și, respectiv, după intrarea în vigoare a Legii nr.207/2018, deci a unor acte normative subsecvente Constituției;

— **conflictul juridic** dedus judecării instanței de contencios constituțional **nu satisface cerința de a decurge dintr-o normă de rang constituțional**, ci privește modalitatea concretă de interpretare și aplicare a unor dispoziții dintr-un **act normativ de rang inferior Constituției, respectiv Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară**, modificată succesiv prin Legea nr.255/2013 și prin Legea nr.207/2018.

În consecință, **pentru identitate de rațiune, în prezenta cauză sunt incidente cele statuate de Curtea Constituțională prin Deciziile nr.108 din 5 martie 2014, nr.97 din 7 februarie 2008 și nr.901 din 17 iunie 2009, anterior citate, astfel încât instanța de contencios constituțional nu poate constata existența unui conflict juridic de natură constituțională.**

Pe de altă parte, **situația litigioasă** dedusă controlului instanței de contencios constituțional în prezenta cauză, prin sesizarea formulată de prim-ministrul Guvernului, **este diferită față de cea care a determinat pronunțarea de către Curtea Constituțională a Deciziei nr.838 din 27 martie 2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.461 din 3 iulie 2009, invocată de autorul sesizării.**

Motivele care au stat la baza soluției de constatare, în acea cauză, a existenței unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul și Guvernul României, pe de altă parte, au constatat, în esență, în:

— pronunțarea asupra unor recursuri în interesul legii întemeiate pe practica neunitară a instanțelor cu privire la acordarea unor drepturi salariale, prilej cu care **„Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a limitat la a clarifica înțelesul unor norme juridice sau a câmpului lor de aplicare. Instanța supremă, invocând vicii de tehnică legislativă, nerespectarea prevederilor Legii nr.24/2000 — sau vicii de neconstituționalitate — încălcarea normelor privind delegarea legislativă — a repus în vigoare norme care își încetaseră aplicabilitatea, fiind abrogate prin acte normative ale puterii legiuitoare”;**

— adoptarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a tezei cu valoare de principiu și aplicabilitate generală, potrivit căreia instanțele judecătorești se pot pronunța asupra constituționalității dispozițiilor abrogate, în virtutea principiului plenitudinii de jurisdicție în cauzele cu a căror soluționare au fost investite.Or, în prezenta cauză, **Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, în limitele competențelor sale prevăzute în Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, modificată și completată, și în Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a instanței supreme a făcut aplicarea unor dispoziții în vigoare, privitoare la compunerea Completurilor de 5 judecători, aflate în fondul activ al legislației naționale (respectiv dispozițiile Legii nr.207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.636 din 20 iulie 2018, precum și dispozițiile Legii nr.255/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013, intrată în vigoare la 1 februarie 2014, al căror conținut contradictoriu — așa cum s-a arătat anterior — a determinat Colegiul să ia acele măsuri organizatorice, apte de a da satisfacție articolelor 32 și 33 din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.255/2013, astfel încât acestea să capete un sens, să fie aplicabile și să nu blocheze activitatea de judecată a completurilor de 5 judecători) și nu a efectuat direct sau indirect un control de constituționalitate asupra acestora.**

De aceea, **motivele cererii** formulate de prim-ministrul Guvernului României **constituie, în realitate, critici aduse modalității concrete de aplicare a legii, ceea ce excedează competenței instanței de contencios constituțional, nefiind îndeplinită nici condiția privind crearea unui blocaj instituțional.**

A stabili în sens contrar ar echivala cu atribuirea în favoarea instanței de contencios constituțional a competenței de a dezlega probleme litigioase ce intră în sfera de înfăptuire a actului de justiție și transformarea procedurilor constituționale în căi de atac *sui generis* pentru soluționarea unor incidente procedurale din cauze aflate pe rolul instanțelor, ceea ce nu este în litera și spiritul Constituției și nici al jurisprudenței Curții Constituționale.

Or, de esența conflictului juridic de natură constituțională este ca intervenția Curții Constituționale să apară doar atunci când autoritățile și instituțiile publice menționate în Titlul III din Constituție ignoră sau își asumă competențe constituționale de natură a crea blocaje instituționale ce nu pot fi înlăturate în alt mod.

Pe de altă parte, eventuala nelegalitate a unui act având ca obiect măsuri administrative nu se poate constata pe calea soluționării unui conflict juridic de natură constituțională.

Așa cum neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe poate fi stabilită numai în cadrul controlului *a priori* și, respectiv, *a posteriori* de constituționalitate, în condițiile art.146 lit.a) și d) din Constituție, și nu în temeiul textului constituțional al art.146 lit.e), **eventuala nelegalitate a unui act administrativ se poate stabili numai în fața unei instanțe judecătorești, în caz contrar, Curtea Constituțională creând ea**

însăși un conflict juridic de natură constituțională cu instanțele judecătorești.

Unicul scop al cererii de soluționare a așa-zisului „conflict juridic de natură constituțională” formulate în prezenta cauză a fost, de fapt, acela de constatare a nelegalității Hotărârii nr.89 din 4 septembrie 2018 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și a altor acte de aceeași natură (neindividualizate de autorul sesizării), începând cu data intrării în vigoare a Legii nr.255/2013.

Or, atribuția Curții Constituționale de soluționare a conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice nu a fost concepută de legiuitorul constituant ca o a treia cale distinctă de examinare a constituționalității unor acte administrative normative sau individuale, remediul juridic pentru orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim fiind oferit de Legea nr.554/2004 a contenciosului administrativ, competența aparținând unei instanțe judecătorești.

Art.126 alin.(6) din Constituție prevede: „*controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat*”, ceea ce înseamnă că textul constituțional se referă atât la actele unilaterale cu caracter individual sau normativ emise de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dau naștere, modifică sau sting raporturi juridice [art.2 alin.(1) lit.c) din Legea nr.554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.154 din 7 decembrie 2004], **raporturi care pot fi numai de drept administrativ**, cât și la refuzul nejustificat de a soluționa o cerere [art.2 alin.(1) lit.i) din Legea nr.554/2004], refuz ce intervine tot într-un **raport de drept administrativ**.

În baza art.1 alin.(1) din Legea nr.554/2004 a contenciosului administrativ, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

„(1) Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public.

De asemenea, în temeiul art.4 din Legea nr.554/2004 a contenciosului administrativ, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

„(1) Legalitatea unui act administrativ cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, poate fi cercetată oricând în cadrul unui proces, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate.

(2) Instanța investită cu fondul litigiului și în fața căreia a fost invocată excepția de nelegalitate, constatând că de actul administrativ cu caracter individual depinde soluționarea litigiului pe fond, este competentă să se pronunțe asupra excepției, fie printr-o încheiere interlocutorie, fie prin hotărârea pe care o va pronunța în cauză. În situația în care instanța se pronunță asupra excepției de nelegalitate prin încheiere interlocutorie, aceasta poate fi atacată odată cu fondul.

(3) În cazul în care a constatat nelegalitatea actului administrativ cu caracter individual, instanța în fața căreia a fost invocată excepția de nelegalitate va soluționa cauza, fără a ține seama de actul a cărui nelegalitate a fost constatată.

(4) Actele administrative cu caracter normativ nu pot forma obiect al excepției de nelegalitate. Controlul judecătoresc al actelor administrative cu caracter normativ se exercită de către instanța de contencios administrativ în cadrul acțiunii în anulare, în condițiile prevăzute de prezenta lege.”

De asemenea, **instanțele judecătorești, inclusiv cele care judecă în materie penală, au competența de a soluționa excepțiile invocate de persoanele interesate privind nelegalitatea compunerii a completului de judecată, iar cu caracter incidental, și problema legalității unui act administrativ.**

Curtea Constituțională, prin **Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018, paragrafele 70—73, a statuat, cu privire la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvernul României, pe de o parte, și Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție, pe de altă parte, următoarele:

„70. Cu privire la **raportul existent între competența instanțelor de contencios administrativ și a celor care judecă în materie penală**, Curtea reține că, potrivit art.4 alin. (1) și (2) din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004, legalitatea unui act administrativ cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, poate fi cercetată oricând în cadrul unui proces, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate, de către instanța investită cu fondul litigiului și în fața căreia a fost invocată excepția de nelegalitate. Art.4 alin.(3) din aceeași lege prevede că, în cazul în care a constatat nelegalitatea actului

administrativ cu caracter individual, instanța în fața căreia a fost invocată excepția de nelegalitate va soluționa cauza, fără a ține seama de actul a cărui nelegalitate a fost constatată.

71. Prin urmare, atunci când există o bănuială rezonabilă cu privire la săvârșirea unei fapte penale, organul de urmărire penală are posibilitatea să înceapă urmărirea penală *in personam*, iar instanța judecătorească, sesizată prin rechizitoriu, se va putea pronunța asupra legalității actului administrativ [a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.267 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.538 din 21 iulie 2014]. În cazul în care aceasta constată nelegalitatea actului administrativ, nu mai ține seama de acesta la soluționarea cauzei. Astfel, rezultă că **și instanța care judecă în materie penală are competența de a soluționa, cu caracter incidental, problema legalității actului administrativ. Desigur, această competență a sa intervine numai în măsura în care de actul administrativ cu caracter individual depinde soluționarea litigiului pe fond.**

72. În același sens, Curtea reține că art.52 din Codul de procedură penală, având titlul marginal — *Chestiuni prealabile* prevede că: „(1) **Instanța penală este competentă să judece orice chestiune prealabilă soluționării cauzei, chiar dacă prin natura ei aparține acea chestiune este de competența altei instanțe, cu excepția situațiilor în care competența de soluționare nu aparține organelor judiciare.** (2) *Chestiunea prealabilă se judecă de către instanța penală, potrivit regulilor și mijloacelor de probă privitoare la materia căreia îi aparține acea chestiune.* (3) *Hotărârile definitive ale altor instanțe decât cele penale asupra unei chestiuni prealabile în procesul penal au autoritate de lucru judecat în fața instanței penale, cu excepția împrejurărilor care privesc existența infracțiunii”.*

73. Prin urmare, Curtea constată că, **în măsura în care cercetarea legalității actului administrativ individual este o chestiune prealabilă și incidentală urmării penale și judecării faptei de care este acuzată persoana, atât urmărirea penală, cât și judecarea de către o instanță care judecă în materie penală poate fi realizată, fără a se încălca art.52 și art.126 alin.(6) din Constituție”.**

Având în vedere această distincție făcută de instanța de contencios constituțional în Decizia nr.757/2017, menționată anterior, se poate spune că, în prezent, Curtea Constituțională este chemată prin sesizarea prim-ministrului Guvernului României să se pronunțe, practic, asupra unei excepții procesuale vizând eventuala compunere nelegală a completurilor de judecată formate din 5 judecători, precum și eventuala nelegalitate a unor acte adoptate de o entitate administrativă (Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție).

Or, potrivit prevederilor art.146 lit.d) teza întâi din Constituție, instanța de contencios constituțional „**hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial**”, iar potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, instanța de contencios constituțional „decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță [...]”.

În consecință, actele administrative cu caracter normativ sau individual nu pot constitui obiect al controlului de constituționalitate, nici pe calea unei excepții de neconstituționalitate, nici pe calea indirectă a conflictului juridic de natură constituțională.

În Decizia nr.366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.644 din 2 septembrie 2014, Curtea Constituțională a statuat că aceste acte sunt „controlate, sub aspectul legalității *lato sensu*, de instanțele de contencios administrativ”.

O interpretare contrară ar deschide pe viitor calea sesizării Curții Constituționale cu cereri de verificare implicită a legalității oricărui act administrativ (cu caracter individual sau normativ), cu motivarea unui pretins conflict juridic de natură constituțională între emitentul său și autoritatea legislativă, în sensul că a fost încălcată prin actul respectiv o dispoziție legală, invocându-se pur și simplu că „rezidă în mod direct în textul Constituției” omisiunea de a respecta dispozițiile art.1 alin.(5) din Legea fundamentală conform cărora: „*În Romania, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*”.

Nu în ultimul rând, deși este reclamat un așa-zis conflict între puterea legiuitoare și Înalta Curte, cel care sesizează Curtea Constituțională nu este, cum ar fi fost firesc, Parlamentul României — autoritatea aparent lezată, ci prim-ministrul Guvernului.

Pentru aceste considerente, s-ar fi impus ca instanța de contencios constituțional să constate că în cauză nu a existat un conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, deoarece:

— Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Colegiul de conducere, nu și-a arogat puteri, atribuții, competențe sau prerogative de legiuitor, ci a aplicat, în limitele competențelor conferite de lege, dispozițiile Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, astfel cum au fost modificate prin

prevederile Legii nr.255/2013 și ale Legii nr. 207/2018, cu privire la configurația/compunerea completurilor de 5 judecători, în cauză neputându-se, totodată, pune în discuție vreun refuz explicit al instanței supreme de a aplica o lege adoptată de Parlament;

— nu a existat o situație conflictuală între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, care să rezide în mod direct din textul Constituției, exercitarea atribuțiilor de către Colegiul de conducere al instanței supreme neputând fi calificată, din punct de vedere juridic, drept o exercitare a unor competențe de rang constituțional, acestea nefiind prevăzute expres în Legea fundamentală, ci doar în Legea infraconstituțională nr.304/2004 privind organizarea judiciară, fiind deci atribuții de rang legal;

— în fapt, a fost dedus judecării Curții Constituționale un conflict clasic de drept administrativ, de competența unei instanțe judecătorești;

— nu s-a putut stabili o încălcare a principiului cooperării loiale între autorități din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât instanța supremă nu a încălcat atribuțiile Parlamentului, forul legislativ exercitându-și nestingherit competența de legiferare.

Judecători,

prof. univ. dr. **Mircea Ștefan Minea**

dr. **Livia Doina Stanciu**